

VALMIERAS
ATTĪSTĪBAS
AĢENTŪRA

VALMIERAS NOVADA

UZNĒMĒJU APTAUJA

ZIŅOJUMS

2025

Saturs

Ievads	3
1. Pētījuma mērķis un metodoloģija	4
2. Pētījuma respondenti	6
3. Eksports	10
4. Izglītība un cilvēkresursi	13
4.1. Pieprasījums pēc darba spēka	13
4.2. Attīstāmās izglītības programmas, prasmes un iniciatīvas	16
4.3. Sadarbība ar izglītības iestādēm	18
5. Uzņēmējiem aktuālie jautājumi	23
6. Uzņēmumu iesaiste un aktualitātes projektu finansējuma piesaistē	26
7. Uzņēmējdarbības atbalsta un vides veicināšanas pasākumu novērtējums	30
7.1. Valmieras Attīstības aģentūras aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums	30
7.2. Valmieras novada pašvaldības aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums	31
7.3. Uzņēmēju ierosinājumi uzņēmējdarbības atbalstam un vides veicināšanai	33
8. Noslēgums	36
8.1. Galvenie secinājumi	36
8.2. Rekomendācijas uzņēmējdarbības atbalsta un uzņēmējdarbības vides veicināšanai Valmieras novadā 2026. – 2030. gadam	36

Ievads

Uzņēmējdarbība ir viens no būtiskākajiem Valmieras novada attīstības balstiem, kas ietekmē nodarbinātību, investīciju piesaisti, inovāciju ieviešanu un kopējo dzīves kvalitāti reģionā. Dinamiskā ekonomiskā vide, tehnoloģiju attīstība, digitalizācija, zaļā kursa prasības un globālās konkurences pieaugums rada gan jaunas iespējas, gan izaicinājumus vietējiem uzņēmumiem. Lai nodrošinātu ilgtspējīgu izaugsmi un saglabātu konkurētspēju nacionālā un starptautiskā mērogā, būtiski ir regulāri analizēt uzņēmējdarbības vidi, apzināt uzņēmumu vajadzības un izvērtēt atbalsta mehānismu efektivitāti.

Šī pētījuma mērķis ir sniegt visaptverošu ieskatu Valmieras novada uzņēmējdarbības situācijā, identificējot galvenās attīstības tendences, izaicinājumus un prioritātes, kā arī izvērtējot uzņēmējdarbības atbalsta un vides veicināšanas instrumentu darbību. Pētījums balstās uzņēmēju aptaujā un datu analizē, kas ļauj apvienot kvantitatīvu statistisko informāciju ar kvalitatīvu uzņēmēju pieredzes un ierosinājumu izvērtējumu. Šāda pieeja nodrošina padziļinātu izpratni par dažādu nozaru un lieluma uzņēmumu vajadzībām, kā arī ļauj formulēt uz pierādījumiem balstītas rekomendācijas.

Valmieras novadu raksturo daudzveidīga uzņēmējdarbības struktūra – nozīmīgu lomu ieņem ražošanas nozare, lauksaimniecība un mežsaimniecība, kā arī pakalpojumu un tirdzniecības sektors. Tāpat ir svarīgi ņemt vērā, ka lielāko daļu uzņēmumu veido mikro un mazie uzņēmumi, kuru attīstības iespējas bieži vien ir cieši saistītas ar finansējuma, cilvēkresursu pieejamību un atbalsta instrumentu pieejamību. Vienlaikus novadā darbojas arī starptautiski konkurētspējīgi uzņēmumi ar ievērojamu eksporta apjomu un potenciālu, kas veido būtisku pienesumu reģiona ekonomikai.

Pētījumā īpaša uzmanība pievērsta tādām horizontālām attīstības tēmām kā digitalizācija, automatizācija, inovācijas, ilgtspēja un aprites ekonomika, kā arī sadarbība ar izglītības iestādēm un projektu finansējuma piesaiste. Šie virzieni arvien vairāk nosaka uzņēmumu konkurētspēju un spēju pielāgoties strauji mainīgajiem tirgus apstākļiem. Vienlaikus nozīmīga ir arī uzņēmējdarbības atbalsta sistēmas kvalitāte – komunikācija, personalizēta pieeja, atbalsta programmu pieejamība un savstarpējā sadarbība starp uzņēmējiem, pašvaldību un biznesa atbalsta organizācijām.

Dokuments sniedz informāciju par pētījuma metodoloģiju un respondentiem, analizē eksporta situāciju, cilvēkresursu jautājumus, uzņēmumiem aktuālās tēmas un projektu finansējuma piesaistes pieredzi, kā arī ļauj izvērtēt uzņēmējdarbības atbalsta pasākumu efektivitāti. Noslēgumā apkopoti galvenie secinājumi un izstrādātas rekomendācijas uzņēmējdarbības atbalsta un vides veicināšanai Valmieras novadā 2026.–2030. gadam.

Šis pētījums kalpo kā analītisks pamats stratēģisku lēmumu pieņemšanai, stiprinot dialogu starp uzņēmējiem un atbalsta institūcijām un veicinot mērķtiecīgu, datus balstītu un uz ilgtspēju orientētu Valmieras novada ekonomisko attīstību.

Pētījumu sagatavoja Valmieras Attīstības aģentūra.

1. Pētījuma mērķis un metodoloģija

Lai padziļināti analizētu uzņēmējdarbības vidi un noteiktu aktuālākos attīstības virzienus, Valmieras attīstības aģentūra no 2024. gada septembra līdz 2025. gada martam īstenoja Valmieras novada uzņēmēju aptauju. Aptaujas mērķis bija noskaidrot uzņēmumu pieredzi, izaicinājumus, attīstības plānus un sadarbības vajadzības ar Valmieras novada pašvaldību un Valmieras Attīstības aģentūru. Aptauja sniedz visaptverošu ieskatu par uzņēmējdarbības vidi novadā, identificējot galvenos šķēršļus un iespējas, kā arī ļauj novērtēt līdzšinējo atbalsta instrumentu efektivitāti.

Pētījums tika veikts no 2024. gada septembra līdz 2025. gada septembrim, informācijas iegūšanā un analizē izmantojot aptaujas, statistikas datus un uzņēmējdarbības rādītājus.

Kvantitatīvo datu apstrādei tika izmantota statistiskā analīze, atvērto jautājumu un kvalitatīvo datu interpretācijai – satura analīze, lai strukturētu secinājumus un rekomendācijas - tematiskā analīze.

Aptaujā piedalījās 120 Valmieras novada uzņēmumi. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem tie veido 6,08% no aktīvajiem uzņēmumiem (ar apgrozījumu). Pie standarta 95% ticamības līmeņa pētījuma kļūdas robeža ir 9%, kas ir atbilstoši šī pētījuma nelielajai izlasei un tendenču izzināšanai.

Uzņēmumi, kas piedalījās pētījumā, tika iekļauti četrās apvienotās uzņēmēju grupās, proti, lauksaimnieki un mežsaimnieki, ražotāji, pakalpojumu sniedzēji un tirgotāji.

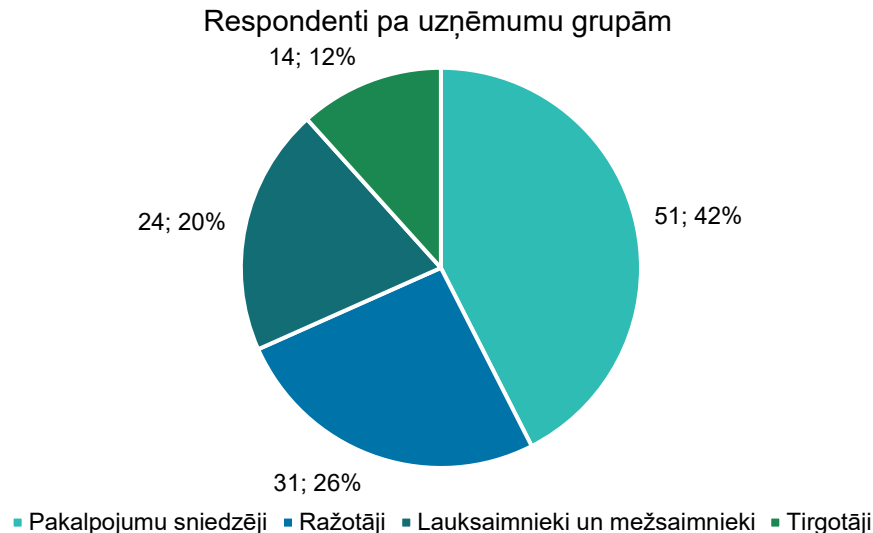
1. tabula. Nozaru iedalījums apvienotajās uzņēmēju grupās.

Nr.p.k.	Apvienotā uzņēmēju grupa	Nozare	NACE kods
1.	Lauksaimnieki un mežsaimnieki	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	01, 02, 03
2.	Ražotāji	leguves rūpniecība un karjeru izstrāde	05, 06, 07, 08, 09
		Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	10, 11
		Koksnes, koka un papīra izstrādājumu un mēbeļu ražošana	16, 17, 31
		Stikla šķiedras ražošana	23.14
		Mašīnbūve un metālapstrāde	25, 26, 27, 28, 29, 30
		Cita ražošana (tekstilizstrādājumi un audumi, ķīmiskās vielas un to produkti, poligrāfija un ierakstu reproducēšana, plastmasas un gumijas izstrādājumi, porcelāna un keramikas izstrādājumi, betona, cementa, ģipša izstrādājumi un akmeņu apstrāde)	13, 14, 15, 18, 20, 22, 23.4, 23.6, 23.7, 32
3.	Pakalpojumu sniedzēji	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana, ūdens apgāde, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošana	35, 36, 37, 38, 39
		Būvniecība	41, 42, 43
		Mašīnbūves iekārtu uzstādīšana un remonts	33
		Transports un uzglabāšana	49, 50, 51, 52, 53
		Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	55, 56
		Izdevējdarbība, filmu ierakstu un programmu producēšana, TV un radio programmu izstrāde un apraide, telekomunikācijas pakalpojumi	58, 59, 60, 61

		IT pakalpojumi, datorprogrammēšana, datu apstrāde, portālu uzturēšana	62, 63
		Finanšu un apdrošināšanas darbības	64, 65, 66
		Operācijas ar nekustamo īpašumu	68
		Profesionālie, zinātniskie, tehniskie, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, izglītība un citi pakalpojumi	69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 94, 95, 96
		Izglītība	85
		Veselība un sociālā aprūpe	86, 87, 88
		Māksla, izklaide, sports un atpūta	90, 91, 92, 93
4.	Tirgotāji	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība	45, 46, 47

2. Pētījuma respondenti

Uzņēmēju aptaujā piedalījās 120 Valmieras novada uzņēmumi. Lielākā daļa respondentu pārstāvēja pakalpojumu sniedzējus (51 uzņēmums jeb 43%), kam sekoja ražotāji (31 uzņēmums jeb 26%), lauksaimnieki un mežsaimnieki (24 uzņēmumi jeb 20%) un tirgotāji (14 uzņēmumi jeb 12%).

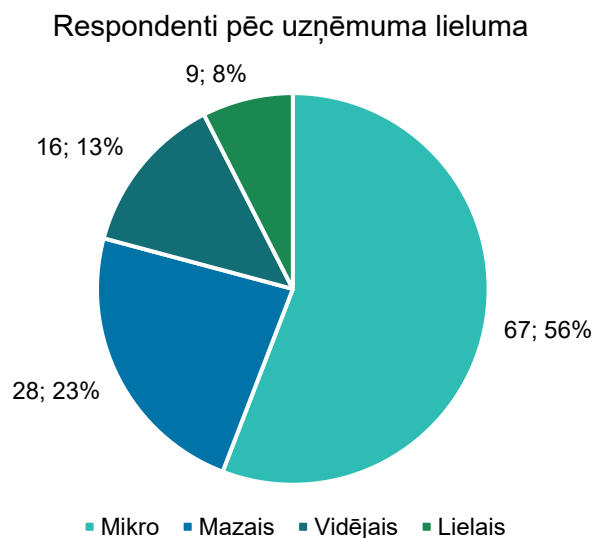
1. attēls. Respondentu sadalījums pa uzņēmumu grupām.

Pakalpojumu sniedzēji, kas piedalījās aptaujā, pārstāv šādas nozares: izmitināšana un ēdināšana (7 uzņēmumi), informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (6 uzņēmumi), sports, izklaide un atpūta (6 uzņēmumi), būvniecība (5 uzņēmumi), veselība un sociālā aprūpe (4 uzņēmumi), elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana (3 uzņēmumi), izglītība (3 uzņēmumi), transport un uzglabāšana (2 uzņēmumi), mašīnbūves iekārtu uzstādīšana un remonts, atkritumu apsaimniekošana un operācijas ar nekustamo īpašumu (no katras nozares pa vienam uzņēmumam) un dažādi citi profesionālie, tehniskie un zinātniskie pakalpojumi (11 uzņēmumi).

Ražošanas uzņēmumi, kas piedalījās aptaujā, pārstāv šādas nozares: pārtikas produktu un dzērienu ražošana (9 uzņēmumi), mašīnbūve un metālapstrāde (8 uzņēmumi), koksnes, koka un papīra izstrādājumu un mēbeļu ražošana (8 uzņēmumi), stikla šķiedras ražošana (2 uzņēmumi), ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, ādas un ādas izstrādājumu ražošana, minerālmēslu un slāpekļa savienojumu ražošana un plastmasas būvelementu ražošana (no katras nozares pa vienam uzņēmumam).

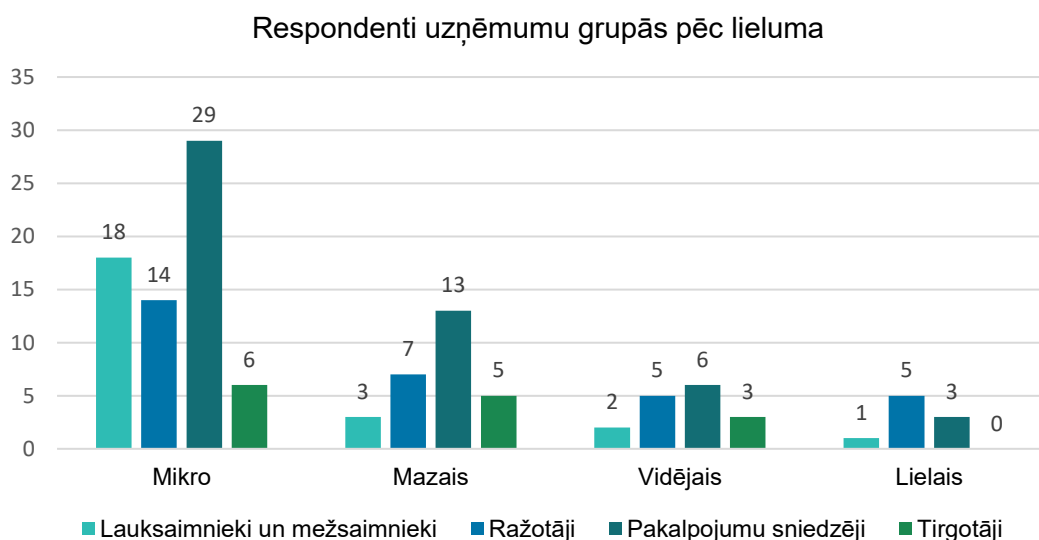
Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares respondentu lielākā daļa jeb 22 uzņēmumi darbojas lauksaimniecībā (piemēram, augkopībā, lopkopībā, jautā lauksaimniecībā un tml.), savukārt 2 uzņēmumi pārstāv mežsaimniecības nozari.

Tirdzniecības nozari pārstāvošo respondentu dalījums nozarēs ir šāds: automobiļu tirdzniecībā darbojas 1 uzņēmums, vairumtirdzniecībā darbojas 8 uzņēmumi, savukārt ar mazumtirdzniecību nodarbojas 5 uzņēmumi.

2. attēls. Respondentu sadalījums pēc uzņēmuma lieluma

Aptaujas respondenti lielākoties ir mazie un mikro uzņēmumi (attiecīgi 56% un 23%), un tie veido četras piektdaļas no visiem pētījuma dalībniekiem. Piektdaļu respondentu veido lielie un vidējie uzņēmumi (attiecīgi 8% un 13%).

3. attēls. Respondentu sadalījums uzņēmumu grupās pēc uzņēmuma lieluma

Lielo uzņēmumu / respondentu vidū ir viens lauksaimniecības uzņēmums (131 milj. apgrozījums, 111 darbinieki), pieci ražošanas uzņēmumi stikla šķiedras, metālapstrādes, koka izstrādājumu, pārtikas produktu un mēbeļu ražošanas jomās (25 – 118 milj. apgrozījums, 208 – 1203 darbinieki), kā arī trīs uzņēmumi pakalpojumu jomā, proti, būvniecībā un veselības aprūpē (11 – 76 milj. apgrozījums, 112 – 297 darbinieki).

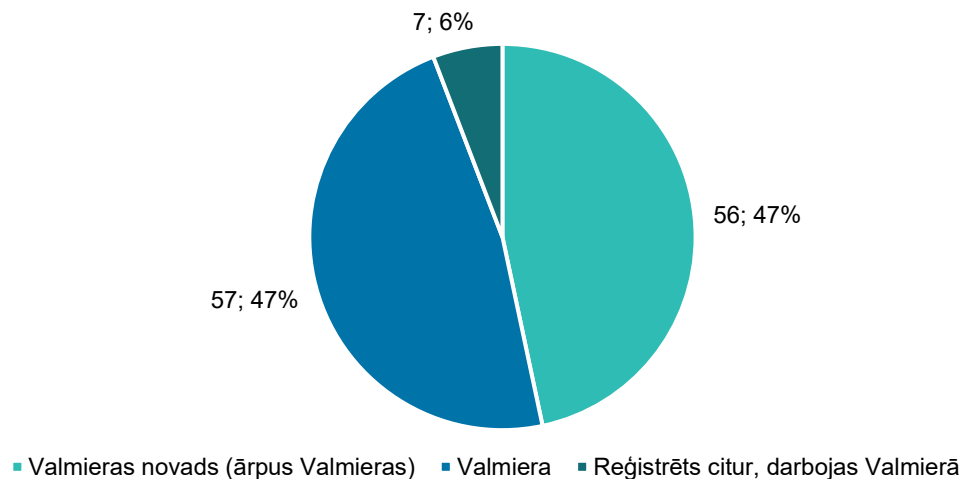
Starp vidējiem uzņēmumiem / respondentiem ir divi lauksaimniecības uzņēmumi (5 – 11 milj. apgrozījums, 75 – 212 darbinieki), pieci ražošanas uzņēmumi stikla šķiedras, pārtikas produktu,

koka izstrādājumu ražošanā un kūdras ieguvē (7 – 13 milj. apgrozījums, 52 – 123 darbinieki), seši pakalpojumu sniedzēji atkritumu apsaimniekošanas, būvniecības, transporta, nekustamo īpašumu, veselības un sporta jomās (2 – 12 milj. apgrozījums, 51 – 231 darbinieki), kā arī 3 tirdzniecības nozares uzņēmumi (5 – 39 milj. apgrozījums, 29 – 60 darbinieki).

Mazo uzņēmumu / respondentu vidū ir divi lauksaimniecības uzņēmumi un viens mežsaimniecības uzņēmums (0,5 – 2 milj. apgrozījums, 11 – 23 darbinieki), septiņi ražošanas uzņēmumi koka izstrādājumu ražošanas un metālapstrādes un mašīnbūves jomās (0,8 – 2 milj. apgrozījums, 13 – 48 darbinieki), 13 uzņēmumi pakalpojumu jomā, proti, siltumapgādē, būvniecībā, izmitināšanā un ēdināšanā, informācijas un komunikācijas tehnoloģijās, aktīvajā atpūtā un citās jomās (0,4 – 6 milj. apgrozījums, 11 – 35 darbinieki) un pieci tirdzniecības nozares uzņēmumi (2 – 5 milj. apgrozījums, 5 – 23 darbinieki).

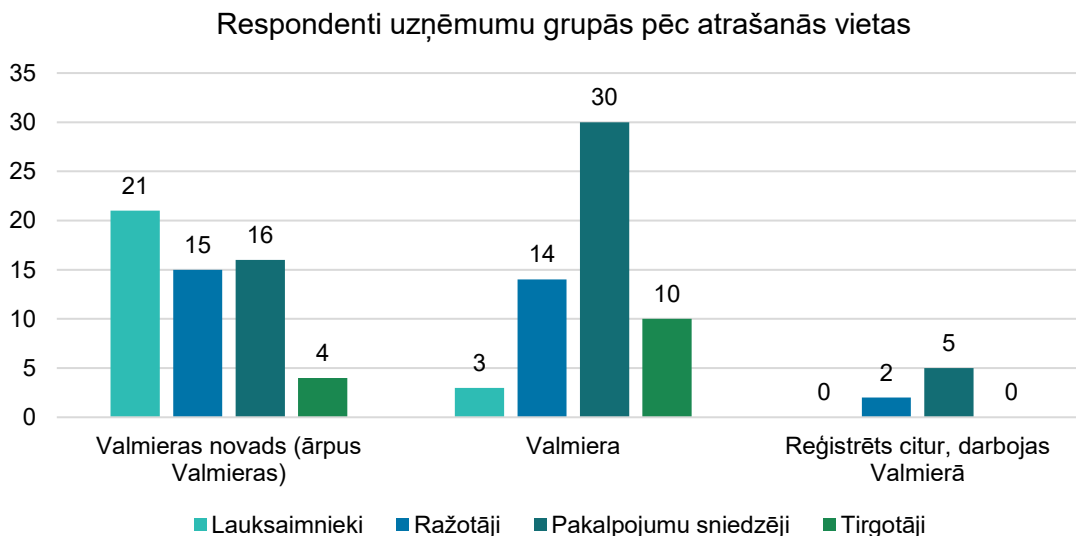
Starp mikro uzņēmumiem / respondentiem ir 18 lauksaimniecības uzņēmumi (0,005 – 0,5 milj. apgrozījums, 1 – 9 darbinieki), 14 ražošanas uzņēmumi pārtikas produktu un dzērienu ražošanas, ādas izstrādājumu, koksnes izstrādājumu un mēbeļu ražošanas, mašīnbūves un metālapstrādes, plastmasas būvelementu un minerālmēslu ražošanas jomās (0,022 – 0,4 milj. apgrozījums, 1 – 7 darbinieki), 29 pakalpojumu sniedzēji iekārtu uzstādīšanas, elektroenerģijas piegādes, būvniecības, transporta, izmitināšanas un ēdināšanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, izglītības, veselības un sociālās aprūpes, sporta, izklaides un atpūtas un citās jomās (0,001 – 0,4 milj. apgrozījums, 1 – 9 darbinieki).

Respondenti pēc atrašanās vietas

4. attēls. Respondentu sadalījums pēc atrašanās vietas

Vairāk nekā puse jeb 53% aptaujas respondentu atrodas un darbojas Valmierā, tai skaitā 57 uzņēmumi (47%) ir reģistrēti Valmierā, bet 7 uzņēmumi (6%) ir reģistrēti ārpus Valmieras novada. 56 uzņēmumi (47%) ir reģistrēti, atrodas un darbojas Valmieras novadā (ārpus Valmieras).

5. attēls. Respondentu sadalījums uzņēmumu grupās pēc atrašanās vietas

No aptaujātajiem respondentiem Valmierā (reģistrēti gan Valmierā, gan ārpus Valmieras novada) darbojas trīs lauksaimniecības uzņēmumi un 16 ražošanas uzņēmumi pārtikas produktu un dzērienu, koksnes izstrādājumu un mēbeļu, minerālmēslu, stikla šķiedras ražošanas un mašīnbūves un metālapstrādes jomās.

No aptaujātajiem respondentiem Valmierā lielāko uzņēmumu grupu veido pakalpojumu sniedzēji, proti, 35 uzņēmumi iekārtu uzstādīšanas, siltumapgādes, atkritumu apsaimniekošanas, būvniecības, izmitināšanas un ēdināšanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, nekustamo īpašumu, izglītības, veselības un sociālās aprūpes, sporta, izklaides un atpūtas un citās jomās. Desmit uzņēmumi, kas atrodas Valmierā, darbojas tirdzniecībā, proti, gan transportlīdzekļu pārdošanā, gan vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā.

No aptaujātajiem respondentiem Valmieras novadā (ārpus Valmieras) darbojas lielākā daļa lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu – kopā 21. Valmieras novadā (ārpus Valmieras) atrodas 15 respondenti - ražošanas uzņēmumi kūdras ieguves, pārtikas produktu un dzērienu, ādas izstrādājumu, koksnes izstrādājumu un mēbeļu un plastmasas būvelementu ražošanas, kā arī mašīnbūves un metālapstrādes jomās.

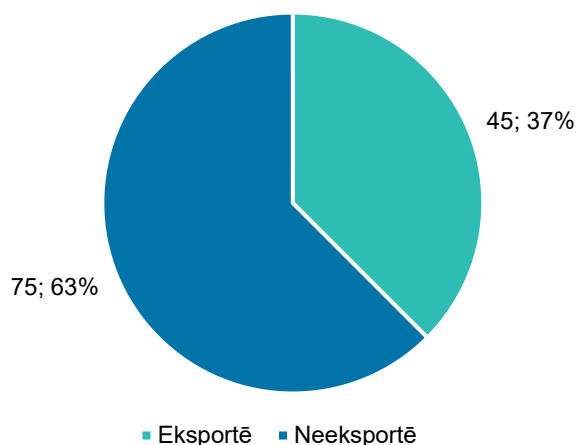
No aptaujātajiem respondentiem Valmieras novadā (ārpus Valmieras) otro lielāko uzņēmumu grupu veido pakalpojumu sniedzēji, proti, 16 uzņēmumi būvniecības, transporta un uzglabāšanas, izmitināšanas un ēdināšanas, veselības un sociālās aprūpes, sporta, izklaides un atpūtas un citās jomās. Četri uzņēmumi, kas atrodas Valmieras novadā (ārpus Valmieras), darbojas tirdzniecībā, proti, gan vairumtirdzniecībā, gan mazumtirdzniecībā.

3. Eksports

Eksports ir viens no nozīmīgākajiem rādītājiem, kas raksturo uzņēmējdarbības aktivitāti un uzņēmumu konkurētspēju. Lielākā daļa jeb 63% uzņēmumu, kas piedalījās pētījumā, norādīja, ka neeksportē jeb savu darbību fokusē uz vietējo tirgu, savukārt 37% uzņēmumu ir eksportējoši.

Kopumā 29% Valmieras novada uzņēmumu pauž, ka ieiešana jaunos un darbība esošos eksporta tirgos tiem ir aktuāls jautājums. Šo tēmu kā aktuālu atzīmē 33% lielo un mikro uzņēmumu, kā arī 25% vidējo un 21% mazo uzņēmumu. Ieiešana jaunos un darbība esošos eksporta tirgos ir aktualitāte 65% ražošanas uzņēmumu, 29% tirdzniecības uzņēmumu, 16% pakalpojumu jomas uzņēmumu un 13% lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu.

Eksportējošo un neeksportējošo uzņēmumu īpatsvars

6. attēls. Eksportējošo un neeksportējošo Valmieras novada uzņēmumu īpatsvars

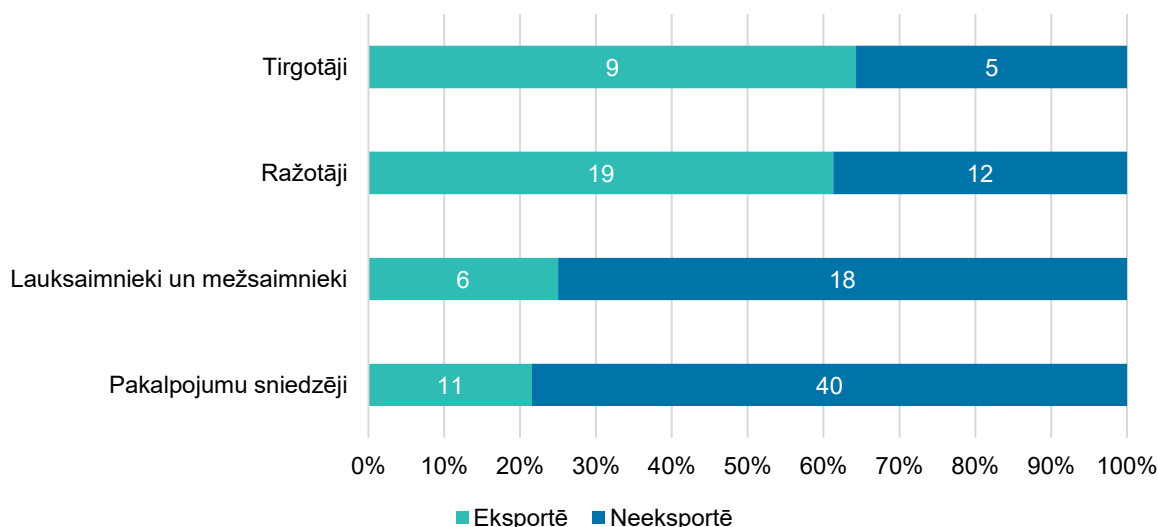
Visaktīvākie eksportētāji ir lielie un vidējie uzņēmumi (attiecīgi 67% un 56%), pārstāvēt tādas nozares kā lauksaimniecība, kūdras ieguve, pārtikas produktu un dzērienu ražošana, koksnes izstrādājumu un mēbeļu ražošana, stikla šķiedras ražošana, metālapstrāde un tirdzniecība.

Diezgan aktīvi eksportētāji ir arī mazie uzņēmumi - eksportē 46%, pārstāvēt tādas jomas kā mežsaimniecība, koka izstrādājumu ražošana, mašīnbūve un metālapstrāde, tirdzniecība, izmitināšana un ēdināšana, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un veterinārie pakalpojumi.

Mikro uzņēmumu eksportspēja ir viszemākā, proti, tikai ceturtdaļa jeb 25% mikro uzņēmumu savus produktus un pakalpojumus piedāvā ārvalstu tirgos, pārstāvēt lauksaimniecību, plastmasas būvelementu, minerālmēslu, mēbeļu ražošanu, iekārtu uzstādīšanu, būvniecību, tirdzniecību, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un izglītību, kā arī reklāmas aģentūru un darbā iekārtošanas aģentūru jomas.

Eksportējošo uzņēmumu, kas atrodas Valmierā, īpatsvars ir 42%, savukārt savus produktus un pakalpojumus ārpus Latvijas eksportē 32% Valmieras novadā (ārpus Valmieras) esošie uzņēmumi.

Eksportējošie un neeksportējošie uzņēmumi pa uzņēmumu grupām

7. attēls. Eksportējošo un neeksportējošo Valmieras novada uzņēmumi pa uzņēmumu grupām

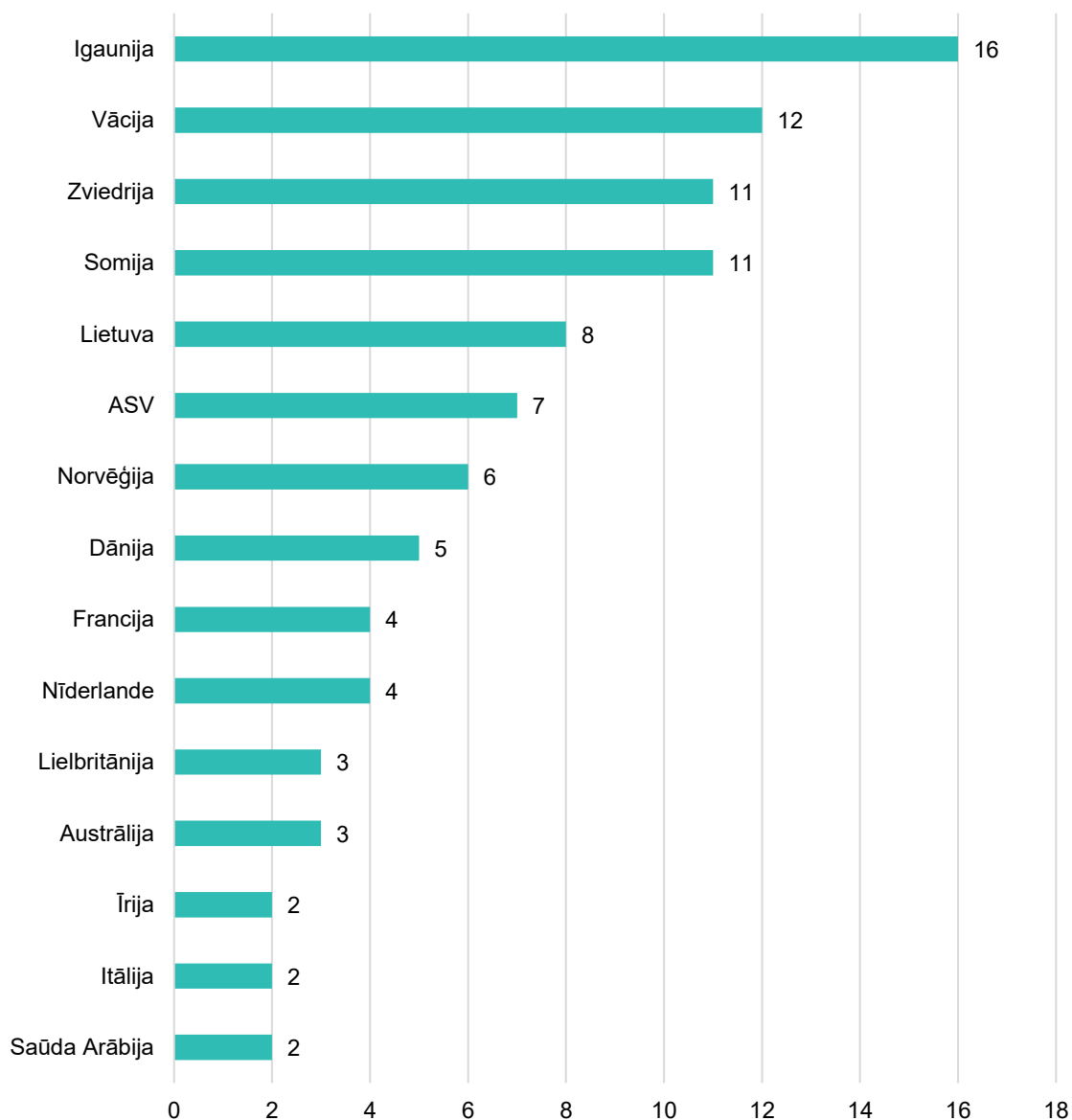
Vislielākais eksportējošo uzņēmumu īpatsvars ir tirdzniecībā – šajā grupā eksportē 64% uzņēmumu tādās apakšjomās kā kūdras produktu, augļu un dārzeņu, piena, lauksaimniecības mašīnu un iekārtu un darba galdu vairumtirdzniecība, kā arī mājsaimniecības preču, bērnu preču un liellopu kopšanas piederumu mazumtirdzniecība. Visbiežāk preces tiek eksportētas pa Eiropu – uz Baltijas un Skandināvijas valstīm, Beļģiju, Nīderlandi, Vāciju, Itāliju, Franciju, Poliju, Čehiju un Īriju. Tālāki eksporta galamērķi ietver Ķīnu, Saūda Arābiju, ASV, Austrāliju un Kanādu.

Uz ārvalstīm savus produktus eksportē arī divas trešdaļas jeb 61% Valmieras novada ražotāju, kas pārstāv šādas nozares: kūdras produktu, pārtikas produktu un dzērienu, koka izstrādājumu un mēbeļu, minerālmēslu, plastmasas būvelementu un stikla šķiedras ražošana, kā arī mašīnbūve un metālapstrāde. Valmieras novadā saražotā produkcija tiek eksportēta visā pasaulē. Biežāk minētās valstis ir Zviedrija, Somija, Vācija, Norvēģija, Dānija, ASV, Francija, Lielbritānija, Īrija, Igaunija un Lietuva. Pa vienai reizei ražotāji minējuši tādas valstis kā Ukraina, Gruzija, Islande, Itālija, Polija, Nīderlande, Izraēla, Libāna, Katara, Saūda Arābija, Maurīcija, Gvatemala, Austrālija un Japāna.

No lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumiem uz ārvalstīm eksportē ceturtdaļa jeb 25% uzņēmumu, kas nodarbojas ar jauktās lauksaimniecības produktu, graudaugu produktu, mežizstrādes produktu ražošanu un graudaudzētāju kooperatīva darbību. Lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu minētās eksporta valstis ir šādas: Igaunija, Lietuva, Turcija, Somija, Spānija un Nigērija.

Uz ārvalstīm savus pakalpojumus eksportē arī 22% pakalpojumu sniedzēju, kas pārstāv šādas nozares: iekārtu uzstādīšana, izmitināšana un ēdināšana, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, veterinārie pakalpojumi, izglītība, reklāmas aģentūru un darbā iekārtošanas aģentūru pakalpojumi. Biežāk minētās eksporta valstis ir Igaunija, Somija, Vācija un ASV. Pa vienai reizei minētas šādas eksporta valstis: Lietuva, Norvēģija, Lielbritānija, Uzbekistāna, Meksika, Kolumbija un Austrālija.

Biežāk minētās eksporta valstis,
pēc minēto reižu skaita

8. attēls. Biežāk minētās eksporta valstis, pēc minēto reižu skaita

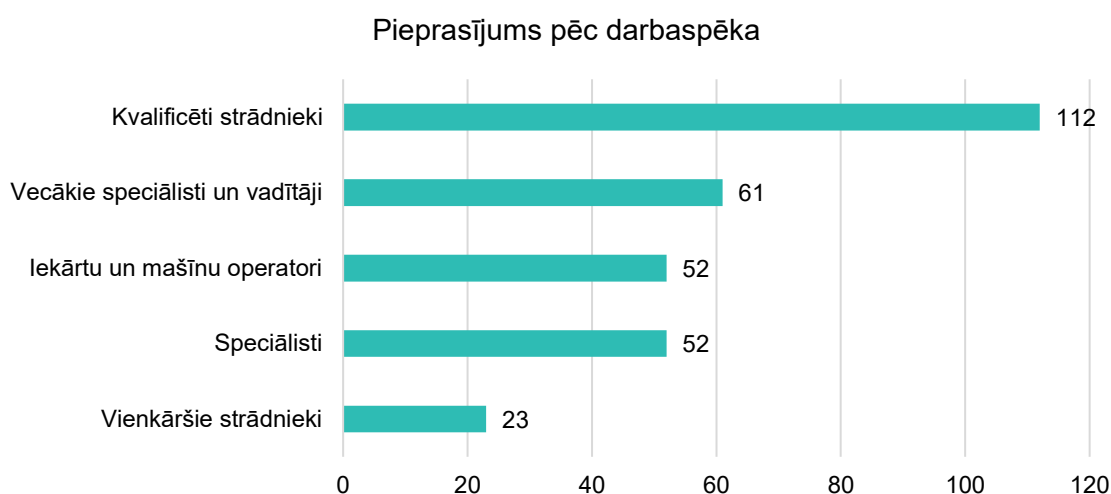
Papildus 8. attēlā minētajām eksporta valstīm pa vienam tika minēti arī šādi eksporta galamērķi: Polija, Čehija, Ukraina, Beļģija, Spānija, Islande, Turcija, Gruzija, Izraēla, Libāna, Katara, Uzbekistāna, Ķīna, Japāna, Nigērija, Maurīcija, Gvatemala, Kolumbija, Meksika un Kanāda.

4. Izglītība un cilvēkresursi

Cilvēkresursu kvalitāte un prasmju atbilstība darba tirgus prasībām ir viens no galvenajiem faktoriem, kas nosaka uzņēmējdarbības attīstības tempu un ilgtspēju. Valmieras novada uzņēmēju konkurētspējas nodrošināšanai būtiska ir piekļuve labi sagatavotam, zinošam un prasmīgam darbaspēkam.

4.1. Pieprasījums pēc darbaspēka

2023. gadā starp valstspilsētām otrs lielākais IKP uz vienu iedzīvotāju – 28,0 tūkst. eiro – bija Valmierā. Novadā notiek strauja attīstība. Pašvaldība attīsta industriālās teritorijas, kamēr uzņēmēji investē uzņēmumos, jaunās ražotnēs, jaunus produktos, inovācijās. Šāda attīstība, protams, nes līdzi pastāvīgu pieprasījumu pēc darbaspēka.

9. attēls. Pieprasījums pēc darbaspēka, pa profesiju kategorijām

Ņemot vērā īpaši industrijas, lauksaimniecības un pakalpojumu jomas attīstību, lielākais pieprasījums Valmieras novadā ir pēc kvalificētiem strādniekiem un vecākajiem speciālistiem un vadītājiem. Augsts pieprasījums ir arī pēc iekārtu un mašīnu operatoriem, kā arī pēc dažādiem speciālistiem. Detalizēta informācija apkopota 2. tabulā.

2. tabula. Pieprasījums pēc darba spēka, pa profesijām.

Nr.p.k.	Profesija	Pieprasīto speciālistu skaits
1.	Vecākie speciālisti un vadītāji	61
	Pārtikas un dzērienu tehnologi	4
	Projektu vadītāji	10
	Kvalitātes vadītāji	3
	Būvdarbu vadītāji	3
	Inženieri ražošanā un lauksaimniecībā, t.sk., projektēšanas inženieri, konstruktori, rasētāji, iekārtu ekspluatācijas inženieris	7
	Ražošanas vidēja līmeņa vadītāji, tai skaitā maiņu vadītāji	8
	Veselības aprūpes speciālisti, t.sk., ārsti (dermatologi, psihiatri, bērnu psihiatri, narkologi, plastikas ķirurģi), māsas, farmaceiti	20
	Biznesa analītiķi	2
	Personāla vadītāji	3
	Attīstības vadītāji	1

2.	Speciālisti	52
	Grāmatvedības speciālisti	4
	Tūrisma speciālisti	2
	Klientu apkalpošanas, sabiedrisko attiecību, mārketinga, reklāmas, pārdošanas un e-komercijas speciālisti	13
	Inženiermehānikas speciālisti, t.sk. mehatroniķi, inženierkomunikācijas speciālisti	9
	Iepirkumu speciālisti	1
	Biroja administratori	1
	Informācijas un komunikācijas jomas speciālisti, t.sk. programmētāji	6
	TV žurnālisti, producenti	4
	Izglītības speciālisti, pedagogi	4
	Vides pārvaldības speciālisti	2
	Grafikas, multimediju un citi dizaineri	6
3.	Iekārtu un mašīnu operatori	52
	Iekārtu, mašīnu un mehānismu operatori ražošanā un lauksaimniecībā un mežsaimniecībā	25
	Smago kravas automobiļu, t.sk. traktora, ekskavatora, iekrāvēja, atkritumvedēja un autobusa vadītāji	27
4.	Kvalificēti strādnieki	112
	Elektrisko un elektronisko iekārtu kvalificēti strādnieki, t.sk. elektriķi, automātiķi, elektromontieri	7
	Pārtikas pārstrādes kvalificēti strādnieki, t.sk., miesnieki, maiznieki, konditori	9
	Kvalificēti būvstrādnieki, t.sk., būvkonstrukciju montieri, sanitārtehniki, jumiki, galdnieki, namdari, flīzētāji	47
	Kvalificēti strādnieki metālapstrādē un citā ražošanā, t.sk. atslēdznieki, mašīnu mehāniķi, remontatslēdznieki, metinātāji, tāmētāji	27
	Kvalificēti lauksaimniecības darbinieki - lopkopji	4
	Kvalificēti strādnieki izmitināšanas un ēdināšanas jomā, t.s., pavāri, viesmīļi, viesnīcas administratori	18
5.	Vienkāršie strādnieki	23
	Vienkāršie strādnieki lauksaimniecībā un dārzkopībā	5
	Vienkāršie strādnieki ražošanā un pakalpojumu jomā, t.sk., augu un dārzu pārstrādē, atkritumu šķirošanā, piegādes pakalpojumos, noliktavās un pakošanā, tirdzniecības darbinieki	18

Valmieras novadā visaugstākais pieprasījums ir pēc kvalificētiem būvstrādniekiem, kvalificētiem strādniekiem metālapstrādē un citā ražošanā, pēc smago kravas automobiļu vadītājiem, iekārtu, mašīnu un mehānismu operatoriem, kā arī veselības aprūpes speciālistiem.

Vidēji augsts pieprasījums ir pēc vienkāršajiem strādniekiem ražošanas un pakalpojumu jomā, kvalificētiem strādniekiem izmitināšanas un ēdināšanas jomā, pēc klientu apkalpošanas, sabiedrisko attiecību, mārketinga, reklāmas, pārdošanas un e-komercijas speciālistiem, kā arī projektu vadītājiem.

Pieprasītākā darbaspēka top 10 Valmieras novadā noslēdzošo pozīciju daļa inženiermehānikas speciālisti un pārtikas pārstrādes kvalificēti strādnieki.

Top 10 pieprasītākais darbaspēks Valmieras novadā

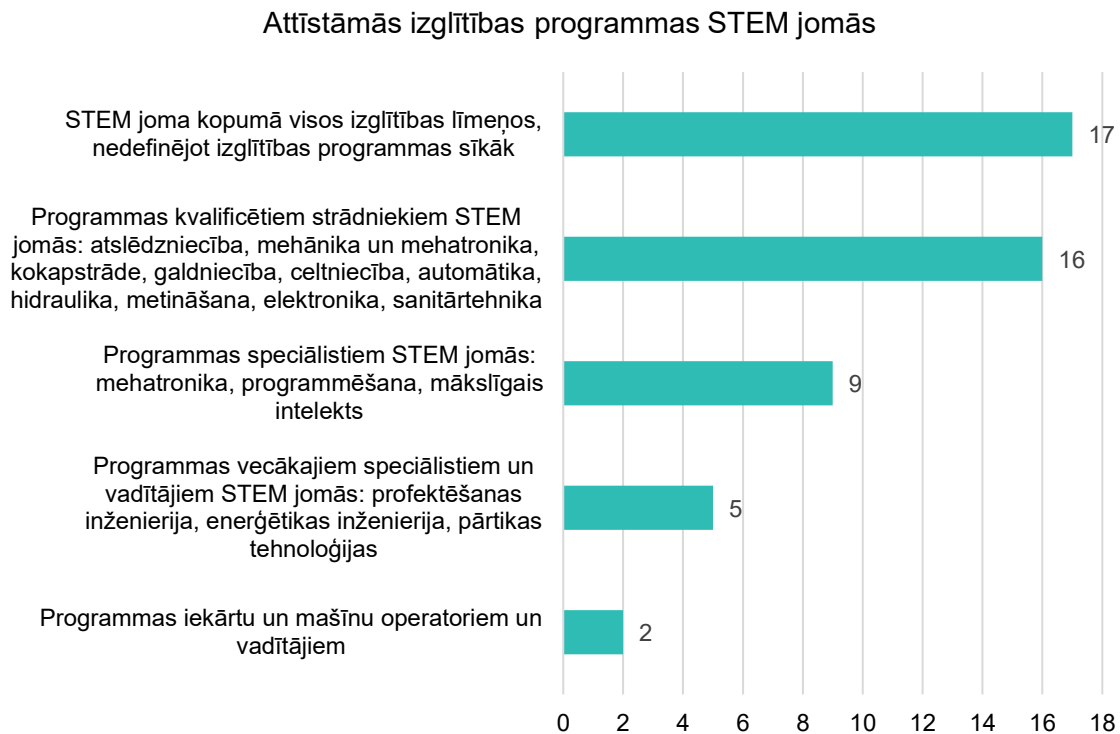

10. attēls. Top 10 pieprasītākais darbaspēks Valmieras novadā.

4.2. Attīstāmās izglītības programmas, prasmes un iniciatīvas

Valmieras novada uzņēmēji izceļ virkni izglītības programmu, prasmju un iniciatīvu, kas jāattīsta, lai darba spēka piedāvājums kļūtu vēl atbilstošāks darba spēka pieprasījumam. Darba devēji nepieciešamību attīstīt tehnisko jomu jeb STEM izglītības programmas min divas reizes biežāk (minēts 49 reizes), nekā netehnisko jomu izglītības programmas (minēts 23 reizes).

STEM jomā uzņēmēji visbiežāk min izglītības programmas, kas sagatavo dažādus kvalificētus strādniekus un amata meistarus; šīs izglītības programmas galvenokārt īsteno profesionālās izglītības iestādes (skatīt 11. attēlu).

11. attēls. Attīstāmās izglītības programmas tehniskajās jeb STEM jomās.

Darba devēju prāt, netehniskajās jomās joprojām galvenokārt jāattīsta izglītības programmas uzņēmējdarbībā un vadībā, sniedzot zināšanas īpaši projektu vadībā, personāla vadībā, starptautiskajā biznesā un komunikācijā, grāmatvedībā, tirgzinībās un ražošanas efektivitātes un produktivitātes celšanā. Svarīgi arī turpināt attīstīt izglītības programmas tūrismā, viesmīlībā un ēdināšanā (skatīt 12. attēlu).

12. attēls. Attīstāmās izglītības programmas netehniskajās jomās.

Bez izglītības programmām uzņēmēji minēja arī virkni horizontālo jeb vispārējo kompetenču, prasmju un iniciatīvu, kas attīstāmas izglītībā. Visbiežāk minētas zināšanas un prasmes izmantot savā darbā mākslīgo intelektu. Bieži minēts arī komunikācijas un sadarbības prasmes, prasmes integrēties darba tirgū, kā arī uzņēmējspējas prasmes un finanšu prātība.

Uzņēmēju prāt, svarīgi arī attīstīt darba tikumu, atbildīgu attieksmi pret uzticētajiem pienākumiem, darba snieguma prasmes un domāšanas prasmes. Kā nozīmīgs izglītības aspekts minēts arī karjeras attīstības atbalsts (skatīt 13. attēlu).

Attīstāmās vispārējās kompetences, caurviju prasmes un iniciatīvas izglītībā

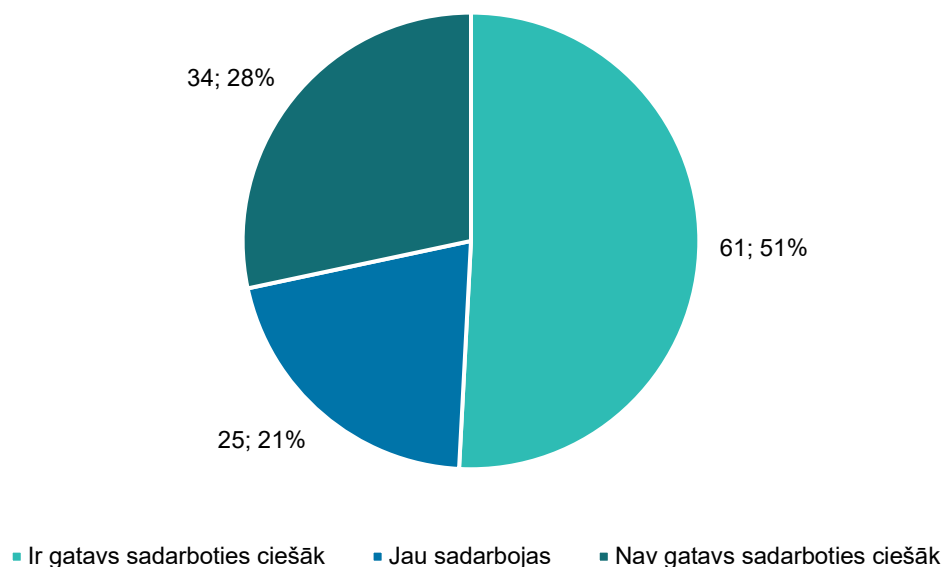
13. attēls. Attīstāmās vispārējās kompetences, caurviju prasmes un iniciatīvas izglītībā.

4.3. Sadarbība ar izglītības iestādēm

Sadarbība starp uzņēmējiem un izglītības iestādēm nodrošina darba tirgus vajadzībām atbilstošu prasmju attīstību un jauniešu sagatavošanu reālai darba videi. Uzņēmumi iegūst iespēju iesaistīties nākotnes speciālistu sagatavošanā un piesaistīt talantus, savukārt izglītības iestādes – pielāgot programmas aktuālajām kompetencēm. Šādi sadarbībai ir potenciāls veicināt inovācijas, konkurētspēju un vietējās ekonomikas attīstību, radot kvalificētu un motivētu darbaspēku, kas spēj pielāgoties nākotnes darba tirgus izaicinājumiem.

Pozitīvi vērtējams tas, ka absolūti lielākā daļa jeb 72% uzņēmēju ir gatavi ciešākai sadarbībai ar izglītības iestādēm (51%) vai ar tām jau sadarbojas (21%).

Uzņēmēju gatavība sadarboties ciešāk ar izglītības iestādēm

14. attēls. Uzņēmēju gatavība sadarboties ciešāk ar izglītības iestādēm

Visaktīvākie sadarbībā ar izglītības iestādēm ir lielie uzņēmumi; sadarbībā šobrīd jau iesaistījušies 78% lielo uzņēmumu, pārstāvēt tādās nozares kā mašīnbūve un metālapstrāde, koksnes izstrādājumu ražošana, stikla šķiedras ražošana, būvniecība, pārtikas produktu un dzērienu ražošana, kā arī lauksaimniecības kooperatīvu darbība. Sadarbību attīstīt vēlas 22% lielo uzņēmumu. Starp lielajiem uzņēmumiem nav tādu, kas nevēlas ciešāku sadarbību ar izglītības iestādēm.

Diezgan aktīvi sadarbībā ar izglītības iestādēm ir arī vidējie un mazie uzņēmumi – attiecīgi 44% un 32%, pārstāvēt tādās jomas kā lauksaimniecība un mežsaimniecība, koksnes izstrādājumu ražošana, mašīnbūve un metālapstrāde, siltumapgāde, atkritumu apsaimniekošana, būvniecība, tirdzniecība, transports un uzglabāšana, izmitināšana un ēdināšana, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, operācijas ar nekustamo īpašumu, veterinārie pakalpojumi un sports, izklaide un atpūta.

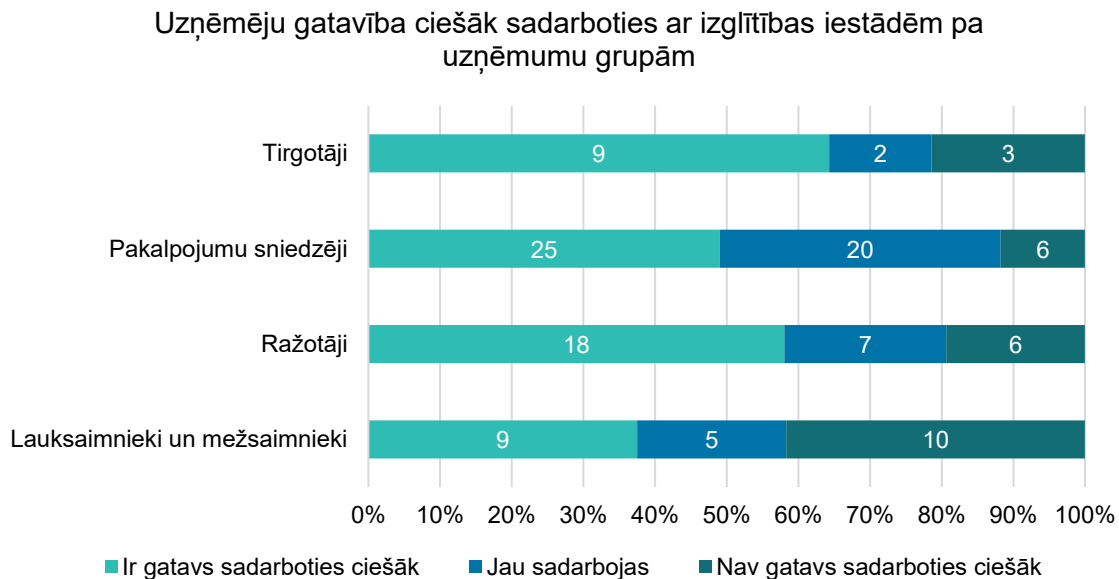
Puse jeb 50% vidējo un mazo uzņēmumu vēlas attīstīt sadarbību ar izglītības iestādēm. No aptaujā iesaistītajiem vidējiem uzņēmumiem sadarbību ar izglītības iestādēm nevēlas veidot tikai viens uzņēmums, kas pārstāv būvniecības nozari.

Visretāk sadarbību ar izglītības iestādēm realizē mikro uzņēmumi, proti, tikai 16%. Mikro uzņēmumi, kas iesaistījušies sadarbībā, pārstāv lauksaimniecību, ādas un ādas izstrādājumu ražošanu, izmitināšanu un ēdināšanu, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, reklāmas aģentūru darbību, izglītību, veselību un sociālo aprūpi. Sadarbību ar izglītības iestādēm attīstīt vēlas 55% mikro uzņēmumu.

Sadarbībā ar izglītības iestādēm nevēlas iesaistīties 18% mazo un 28% mikro uzņēmumu. Gandrīz puse šo uzņēmumu pārstāv lauksaimniecības nozari. Citi uzņēmumi ir no šādām

nozarēm: pārtikas produktu un dzērienu ražošana, koksnes izstrādājumu ražošana, minerālmēslu ražošana, plastmasas būvelementu ražošana, mašīnbūve un metālapstrāde, būvniecība, tirdzniecība, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, izglītība, sports, izklaide un atpūta, kā arī ķīmiskās tīrīšanas pakalpojumi.

Ar izglītības iestādēm sadarbojas 35% Valmierā esošo uzņēmumu un 21% Valmieras novadā (ārpus Valmieras) esošo uzņēmumu. Sadarbību vēlas attīstīt puse Valmierā un Valmieras novadā (ārpus Valmieras) esošo uzņēmumu (attiecīgi 52% un 50%). Sadarbību ar izglītības iestādēm nevēlas attīstīt 14% Valmierā esošo uzņēmumu un 29% Valmieras novadā (ārpus Valmieras) esošo uzņēmumu.

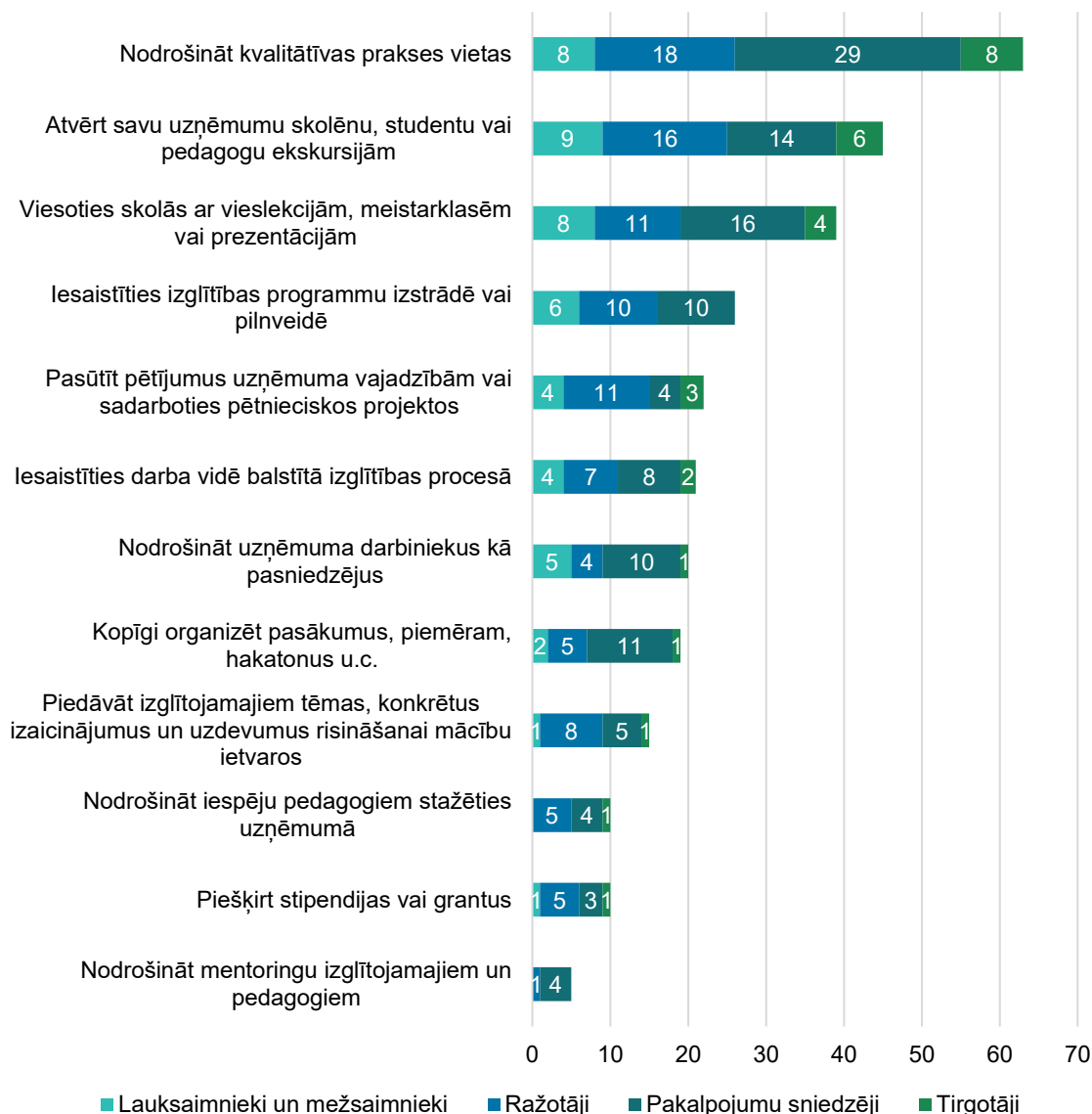
15. attēls. Uzņēmēju gatavība sadarboties ciešāk ar izglītības iestādēm, pa uzņēmumu grupām.

Ar izglītības iestādēm šobrīd jau sadarbojas nozīmīga daļa pakalpojumu sniedzēju (39%), kā arī ceturtda daļa ražotāju (23%) un lauksaimnieku un mežsaimnieku (21%). Visretāk ar izglītības iestādēm šobrīd sadarbojas tirgotāji (14%).

Uzņēmumu grupa, kas visbiežāk nevēlas attīstīt sadarbību ar izglītības iestādēm, ir lauksaimnieki un mežsaimnieki (42%). Sadarbību nevēlas attīstīt arī piektā daļa tirgotāju un ražotāju (attiecīgi 21% un 19%), kā arī 12% pakalpojumu sniedzēju.

Atvērtākie sadarbības attīstīšanai ar izglītības iestādēm ir tirgotāji un ražotāji (attiecīgi 64% un 58%). Sadarbību attīstīt vēlas arī puse jeb 49% pakalpojumu sniedzēju un 38% lauksaimnieku un mežsaimnieku. 16. attēlā atspoguļotas sadarbības formas, kurām uzņēmēji ir atvērti.

Sadarbības ar izglītības iestādēm formas, kurām ir atvērti uzņēmēji

16. attēls. Sadarbības ar izglītības iestādēm formas, kurām ir atvērti uzņēmēji.

Visās uzņēmumu grupās – lauksaimnieki un mežsaimnieki, ražotāji, pakalpojumu sniedzēji un tirgotāji - visbiežāk minētās sadarbības formas ir kvalitatīvu prakšu vietu nodrošināšana izglītojamajiem (attiecīgi 33%, 58%, 57%, 57%), uzņēmumu atvēršana ekskursijām (attiecīgi 38%, 52%, 27%, 43%), kā arī uzņēmuma pārstāvju viesošanās izglītības iestādēs ar lekcijām, meistarklasēm vai prezentācijām (attiecīgi 33%, 35%, 31%, 29%).

Nozīmīga daļa lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu ir gatavi arī iesaistīties izglītības programmu izstrādē vai pilnveidē (25%) un piedāvāt savu darbiniekus kā pasniedzējus (21%).

Ražošanas uzņēmumi vēlas izglītības iestādēm pasūtīt pētījumus uzņēmuma vajadzībām vai sadarboties pētnieciskos projektos (35%). Tāpat ražošanas uzņēmumi ir atvērti iesaistīties izglītības programmu izstrādē vai pilnveidē (32%) un iesaistīties darba vidē balstītā izglītības procesā (23%).

Nozīmīga daļa pakalpojumu sniedzēju ir atvērti ar izglītības iestādēm kopīgu pasākumu organizēšanai (22%), iesaistīties izglītības programmu izstrādē vai pilnveidē (20%), kā arī piedāvāt savu darbiniekus kā pasniedzējus (20%).

Tirgotāji ir atvērti arī izglītības iestādēm pasūtīt pētījumus uzņēmuma vajadzībām vai sadarboties pētnieciskos projektos (21%).

5. Uzņēmumiem aktuālie jautājumi

Kopumā uzņēmumiem aktuālākie jautājumi ir ES fondu finansējuma piesaiste (atzīmējuši 58% uzņēmumu), mārketinga, zīmols, komunikācija, reklāma un pārdošana (50%), digitalizācija, tehnoloģijas un automatizācija (43%), informācija par atbalsta programmām, apmācībām, pasākumiem, biznesa aktualitātēm (42%), jaunu telpu, jaunu iekārtu nepieciešamība (38%), darbinieku apmācīšana, pilnveide, prasmju attīstīšana (38%) un produktivitāte (35%).

Valmieras novada lielajiem uzņēmumiem aktuālākie jautājumi ir darbinieku apmācīšana, pilnveide, prasmju attīstīšana (minējuši 78% lielo uzņēmumu), produktivitāte (67%), ES fondu finansējuma piesaiste (56%), digitalizācija, tehnoloģijas un automatizācija (56%), uzņēmuma stratēģiskā plānošana un attīstīšana (56%), cilvēkresursu piesaistes instrumenti, tai skaitā mācokļu pieejamība (56%), kvalitātes kontrole (56%), risku vadība (56%), biznesa portfelis, produktu un pakalpojumu izstrāde vai attīstīšana, prototipēšana (44%) un sadarbība ar pašvaldību un valsts iestādēm, šo iestāžu iepirkumi (44%).

Vidējiem uzņēmumiem aktuālākie jautājumi ietver digitalizāciju, tehnoloģijas un automatizāciju (minējuši 75% vidējo uzņēmumu), ES fondu finansējuma piesaisti (56%), darbinieku apmācīšanu, pilnveidi, prasmju attīstīšanu (56%), produktivitāti (50%), cilvēkresursu piesaistes instrumentus, tai skaitā mācokļu pieejamību (44%), informācijas pieejamību par atbalsta programmām, apmācībām, pasākumiem, biznesa aktualitātēm (44%), mārketingu, zīmolu, komunikāciju, reklāmu un pārdošanu (38%), uzņēmuma stratēģisko plānošanu un attīstīšanu (38%), sadarbību ar pašvaldību un valsts iestādēm, šo iestāžu iepirkumus (38%) un sadarbību ar bankām, aizņēmumus, garantijas (38%).

Valmieras novada mazajiem uzņēmumiem aktuālākie jautājumi ir digitalizācija, tehnoloģijas un automatizācija (minējuši 57% mazo uzņēmumu), darbinieku apmācīšana, pilnveide, prasmju attīstīšana (50%), produktivitāte (50%), ES fondu finansējuma piesaiste (43%) un cilvēkresursu piesaistes instrumenti, tai skaitā mācokļu pieejamība (39%).

Mikro uzņēmumiem aktuālākie jautājumi ietver ES fondu finansējuma piesaisti (minējuši 66% mazo uzņēmumu), mārketingu, zīmolu, komunikāciju, reklāmu un pārdošanu 61%, informācijas pieejamību par atbalsta programmām, apmācībām, pasākumiem, biznesa aktualitātēm (46%), jaunu telpu, jaunu iekārtu nepieciešamību (46%) un ieiešanu jaunos un darbību esošos eksporta tirgos (33%).

Jo uzņēmums lielāks, jo aktuālāka ir darbinieku apmācīšana, pilnveide un prasmju attīstīšana, produktivitāte, cilvēkresursu piesaistes instrumenti, sadarbība ar izglītības iestādēm, biznesa portfelis, produktu un pakalpojumu izstrāde vai attīstīšana un prototipēšana, kvalitātes kontrole, uzņēmuma iekšējās politikas, noteikumi un iekšējā kultūra, risku vadība un pētniecība un sadarbība ar pētniecības institūcijām.

Lielākoties aktualitātes uzņēmumos, kas atrodas Valmierā un kas atrodas pārējā novada teritorijā, būtiski neatšķiras. Tomēr var atzīmēt, ka Valmieras uzņēmumiem, salīdzinot ar pārējā novada uzņēmumiem, aktuālāki ir šādi jautājumi: digitalizācija, tehnoloģijas un automatizācija, darbinieku apmācīšana, pilnveide, prasmju attīstīšana, produktivitāte un ārvalstu investīciju piesaiste. Savukārt Valmieras novada (ārpus Valmieras) uzņēmumiem, salīdzinot ar Valmieras uzņēmumiem, aktuālāki ir šādi jautājumi: ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana, zaļais kurss, vides jautājumi un aprites ekonomika, sadarbība ar bankām, aizņēmumi un garantijas un produktu piegāžu ķēdes.

Uzņēmumiem aktuālie jautājumi, pa uzņēmumu grupām

17. attēls. Uzņēmumiem aktuālie jautājumi, pa uzņēmumu grupām.

Analizējot uzņēmumiem aktuālās tēmas pa uzņēmumu grupām, jāsecina, ka ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana ir viens no aktuālākajiem jautājumiem visās uzņēmumu grupās.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumiem aktuālākās tēmas ir ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana (atzīmējuši 67% šo nozaru uzņēmumu), jaunu telpu, jaunu iekārtu nepieciešamība (42%), informācijas pieejamība par atbalsta programmām, apmācībām, pasākumiem, biznesa aktualitātēm (38%), produktu piegāžu ķēdes (38%), sadarbība ar bankām, aizņēmums, garantijas (38%), mārketinga, zīmols, komunikācija, reklāma un pārdošana (33%).

Ražošanas uzņēmumi kā aktuālākos min šādus jautājumus: ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana (atzīmējuši 65% ražošanas uzņēmumu), mārketinga, zīmols, komunikācija, reklāma un pārdošana (65%), ieviešana jaunos un darbība esošos eksporta tirgos (65%), digitalizācija, tehnoloģijas un automatizācija (61%), produktivitāte (58%), cilvēkresursu piesaistes instrumenti, tai skaitā mācīšanu pieejamība (48%) un jaunu telpu, jaunu iekārtu nepieciešamība (48%), informācijas pieejamība par atbalsta programmām, apmācībām, pasākumiem, biznesa aktualitātēm (45%), biznesa portfelis, produktu un pakalpojumu izstrāde vai attīstīšana, prototipēšana (45%), darbinieku apmācīšana, pilnveide, prasmju attīstīšana (39%), zaļais kurss, vides jautājumi, aprites ekonomika (35%)

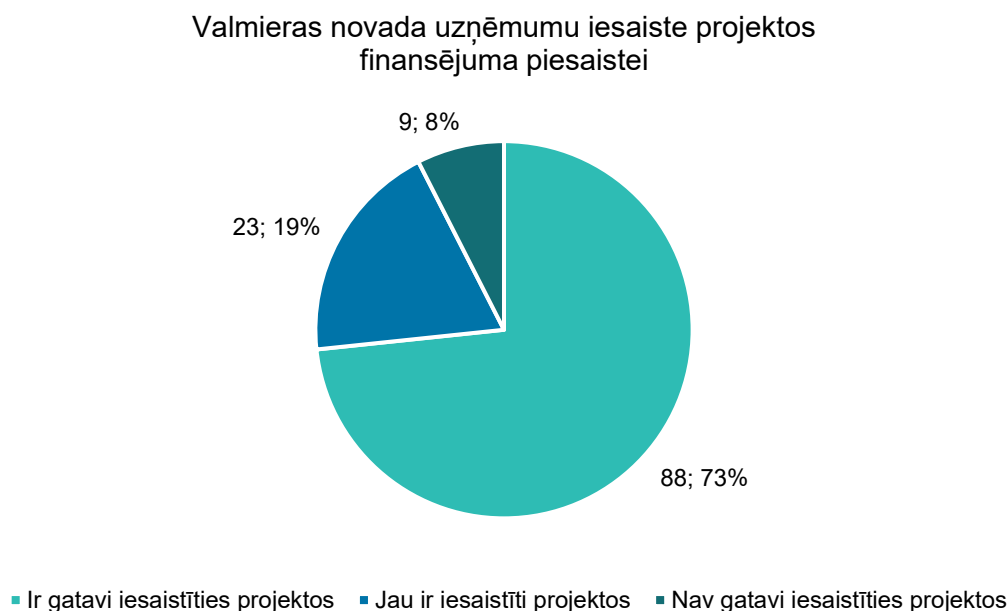
Pakalpojumu jomas uzņēmumiem aktuālākās tēmas ir ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana (atzīmējuši 55% šīs grupas uzņēmumu), mārketinga, zīmols, komunikācija, reklāma un pārdošana (51%), informācijas pieejamība par atbalsta programmām, apmācībām, pasākumiem, biznesa aktualitātēm (45%), sadarbība ar pašvaldību un valsts iestādēm, šo iestāžu iepirkumi (41%), darbinieku apmācīšana, pilnveide, prasmju attīstīšana (39%), digitalizācija, tehnoloģijas un automatizācija (39%) un produktivitāte (33%).

Tirdzniecības uzņēmumi kā aktuālākos min šādus jautājumus: digitalizācija, tehnoloģijas un automatizācija (atzīmējuši 50% tirdzniecības uzņēmumu), darbinieku apmācīšana, pilnveide, prasmju attīstīšana (43%), ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana (43%), mārketinga, zīmols, komunikācija, reklāma un pārdošana (43%) un jaunu telpu, jaunu iekārtu nepieciešamība (36%).

6. Uzņēmumu iesaiste un aktualitātes projektu finansējuma piesaistē

Uzņēmumu iesaiste Eiropas Savienības un citos projektos sniedz iespēju piesaistīt finansējumu attīstībai, ieviest inovācijas un digitālos risinājumus un iegūt jaunu pieredzi. Dalība projektos veicina starptautisku sadarbību, ieiešanu jaunos tirgos, darbinieku kapacitāti, produktivitāti un efektivitāti, kā arī uzņēmuma konkurētspēju.

Kopumā 58% Valmieras novada uzņēmumu pauž, ka ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana tiem ir aktuāls jautājums, proti, tā ir starp uzņēmumiem kopumā visbiežāk minētā aktualitāte. Šo tēmu kā aktuālu atzīmē 66% mikro uzņēmumu, 56% lielo un vidējo uzņēmumu un 43% mazo uzņēmumu. ES fondu finansējuma piesaiste un ieviešana ir aktualitāte 67% lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu, 65% ražošanas uzņēmumu, 55% pakalpojumu jomas uzņēmumu un 43% tirdzniecības uzņēmumu.

18. attēls. Valmieras novada uzņēmumu iesaiste projektos finansējuma piesaistei.

Piektā daļa jeb 19% uzņēmumu norāda, ka ir jau iesaistīti projektos, tomēr jāsecina, zinot konkrētu respondentu pieredzi, kas šis skaits varētu būt lielāks. Pozitīvi, ka papildus 73% uzņēmēju norāda, ka nākotnē ir gatavi iesaistīties dažādos projektos.

Visaktīvākie iesaistē projektos ir lielle un vidējie uzņēmumi; līdz šim projektos iesaistīti vismaz 44% lielle un 31% vidējo uzņēmumu. Projektos nākotnē vēlas iesaistīties papildus 56% lielle un 63% vidējo uzņēmumu.

Līdz šim projektos mazāk iesaistījušies mazie un mikro uzņēmumi, attiecīgi, vismaz 25% un 10%. Projektos nākotnē vēlas iesaistīties papildus 61% mazo uzņēmumu un 84% mikro uzņēmumu.

Uzņēmumi, kas darbojas Valmierā, projektos jau šobrīd ir iesaistīti divas reizes biežāk (25%), salīdzinot ar uzņēmumiem, kas darbojas novadā ārpus Valmieras (13%). Projektos nākotnē

vēlas iesaistīties papildus 67% Valmierā esošo uzņēmumu un papildus 80% Valmieras novadā (ārpus Valmieras) esošo uzņēmumu.

Abās grupās līdzīgs skaits uzņēmumu nav gatavs iesaistīties projektos – Valmierā 8% uzņēmumu un Valmieras novadā (ārpus Valmieras) 7% uzņēmumu, kas pārstāv tādas nozares kā plastmasas būvelementu ražošana, mašīnbūve un metālapstrāde, būvniecība, tirdzniecība un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Šie uzņēmumi lielākoties ir mazie un mikro uzņēmumi.

19. attēls. Valmieras novada uzņēmumu iesaiste projektos finansējuma piesaistei, pa uzņēmumu grupām.

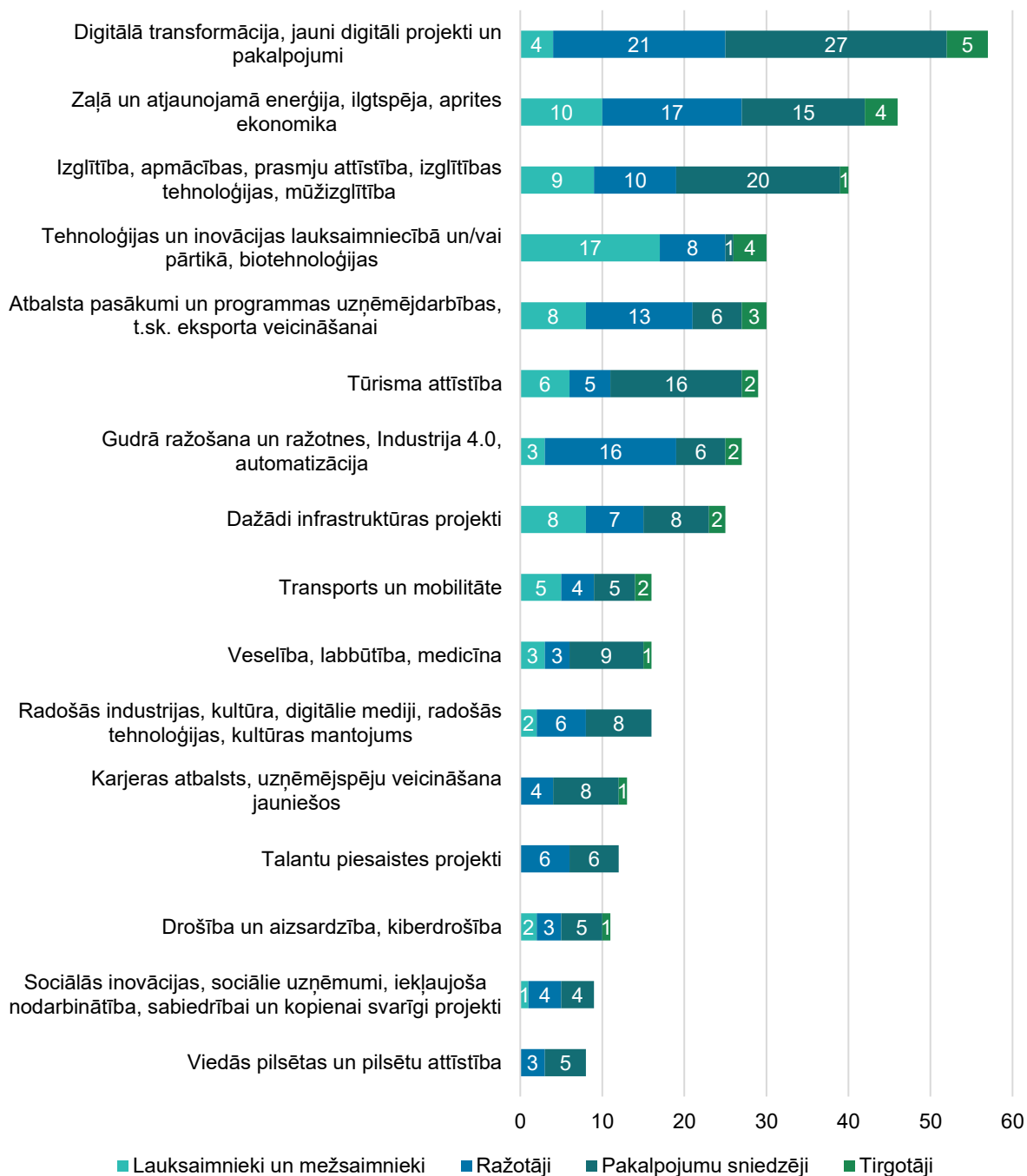
Projektu iesaistei atvērtākā uzņēmumu grupa ir lauksaimnieki un mežsaimnieki, proti, 100% uzņēmumu jau ir iesaistīti (17%) vai nākotnē vēlas iesaistīties projektos (83%). Ļoti atvērti ir arī pakalpojumu sniedzēji; 20% jau ir iesaistīti projektos un nākotnē tajos vēlas iesaistīties vēl papildus 76% pakalpojumu jomas uzņēmumu.

Līdz šim visvairāk projektos iesaistījušies ražotāji (23%), un papildus 65% ražošanas uzņēmumu ir gatavi iesaistīties projektos nākotnē. Projektos līdz šim vismazāk iesaistījušies tirgotāji, proti, 14%, taču 64% norāda uz interesi iesaistīties projektos nākotnē.

Projektos nākotnē nav gatavi iesaistīties 21% tirgotāju, 13% ražotāju un 4% pakalpojumu sniedzēju. Kā jau minēts iepriekš, šie uzņēmumi lielākoties ir mazie un mikro uzņēmumi.

Analizējot tēmas, kas uzņēmumiem ir aktuālas projektu īstenošanai un finansējuma piesaistei (skatīt 19. attēlu), jāsecina, ka visbiežāk minētās ir šādas trīs: pirmkārt, digitālā transformācija, jauni digitāli projekti un pakalpojumi (minējuši 48% uzņēmēju), otrkārt, zaļā un atjaunojamā enerģija, ilgtspēja, aprites ekonomika (minējuši 38% uzņēmēju), un treškārt, izglītība, apmācības, prasmju attīstība, izglītības tehnoloģijas, mūžizglītība (minējuši 33% uzņēmēju).

Uzņēmumiem aktuālās tēmas projektu īstenošanai un finansējuma piesaistei, pa uzņēmumu grupām

20. attēls. Uzņēmumiem aktuālās tēmas projektu īstenošanai un finansējuma piesaistei, pa uzņēmumu grupām.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares uzņēmumiem aktuālākās tēmas projektu un finansējuma piesaistei ir šādas: pirmkārt, tehnoloģijas un inovācijas lauksaimniecībā un/vai pārtikā, biotehnoloģijas (minējuši 71% nozares uzņēmumu), otrkārt, zaļā un atjaunojamā enerģija, ilgtspēja, aprites ekonomika (minējuši 42% nozares uzņēmumu), treškārt, izglītība,

apmācības, prasmju attīstība, izglītības tehnoloģijas, mūžizglītība (minējuši 38% nozares uzņēmumu), ceturtkārt, dažādi infrastruktūras projekti (minējuši 33% nozares uzņēmumu), un piektkārt, atbalsta pasākumi un programmas uzņēmējdarbības, t.sk. eksporta veicināšanai (minējuši 33% nozares uzņēmumu).

Ražošanas uzņēmumiem aktuālākās tēmas projektu un finansējuma piesaistei ir šādas: pirmkārt, digitālā transformācija, jauni digitāli projekti un pakalpojumi (minējuši 68%), otrkārt, zaļā un atjaunojamā enerģija, ilgtspēja, aprites ekonomika (minējuši 55% nozares uzņēmumu), treškārt, gudrā ražošana un ražotnes, Industrija 4.0, automatizācija (minējuši 52%), ceturtkārt, atbalsta pasākumi un programmas uzņēmējdarbības, t.sk. eksporta veicināšanai (minējuši 42%), un piektkārt, izglītība, apmācības, prasmju attīstība, izglītības tehnoloģijas, mūžizglītība (minējuši 32% ražošanas uzņēmumu).

Pakalpojumu jomā aktuālākās tēmas projektu un finansējuma piesaistei ir, pirmkārt, digitālā transformācija, jauni digitāli projekti un pakalpojumi (minējuši 53%), otrkārt, izglītība, apmācības, prasmju attīstība, izglītības tehnoloģijas, mūžizglītība (minējuši 39% pakalpojumu jomas uzņēmumu), treškārt, tūrisma attīstība (minējuši 31%), un ceturtkārt, zaļā un atjaunojamā enerģija, ilgtspēja, aprites ekonomika (minējuši 29% nozares uzņēmumu).

Tirdzniecības jomas uzņēmumi kā aktuālākās tēmas projektu un finansējuma piesaistei minējuši šādas: pirmkārt, digitālā transformācija, jauni digitāli projekti un pakalpojumi (minējuši 36% tirdzniecības uzņēmumu), otrkārt, zaļā un atjaunojamā enerģija, ilgtspēja, aprites ekonomika (minējuši 29%), treškārt, tehnoloģijas un inovācijas lauksaimniecībā un/vai pārtikā, biotehnoloģijas (minējuši 29%), un ceturtkārt, atbalsta pasākumi un programmas uzņēmējdarbības, t.sk. eksporta veicināšanai (minējuši 21% tirdzniecības nozares uzņēmumu).

7. Uzņēmējdarbības atbalsta un vides veicināšanas pasākumu novērtējums

Valmieras novadā tiek īstenots plašs uzņēmējdarbības atbalsta pasākumu kopums, ko nodrošina Valmieras Attīstības aģentūra un Valmieras novada pašvaldība. Lai īstenotie pasākumi būtu efektīvi, būtiski apzināt uzņēmēju viedokli. Tas ļauj novērtēt sniegto atbalstu, noteikt pilnveidojamās jomas un pielāgot rīcību uzņēmumu vajadzībām.

7.1. Valmieras Attīstības aģentūras aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums

Valmieras Attīstības aģentūra veido sadarbību starp uzņēmējiem, pašvaldību un izglītības iestādēm, lai veicinātu inovācijas, uzņēmējdarbības izaugsmi un Valmieras novada attīstību. Organizācija pilnveido uzņēmējdarbības vidi un veicina uzņēmumu digitalizāciju, sniedz atbalstu jaunu produktu prototipēšanā (Valmieras koprades darbnīca "DARE") un inovāciju ieviešanā, izmantojot pasaules labās prakses. Valmieras Attīstības aģentūra organizē pasākumus un konsultācijas, informē par Eiropas Savienības projektiem un atbalsta programmām, kā arī īsteno projektus, kas veicina jauniešu karjeras attīstības iespējas un uzņēmējspējas.

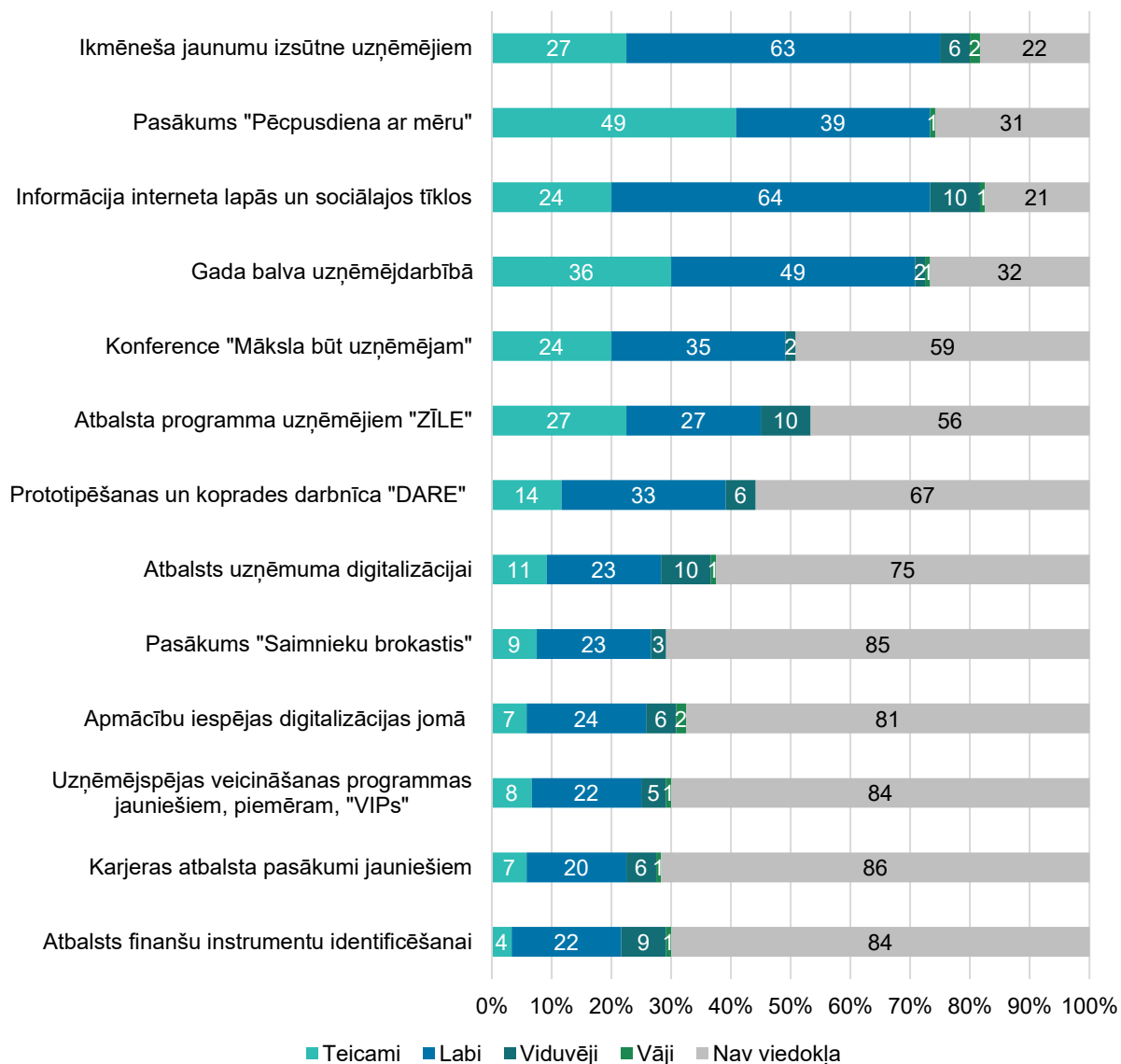
Analizējot aktivitātes un pasākumus, kurus uzņēmēji vērtējuši, liekot atzīmi teicami, labi, viduvēji vai vāji, vispozitīvāk (teicami un labi) novērtētas šādas Valmieras Attīstības aģentūras aktivitātes un pakalpojumi: pasākums "Pēcpusdiena ar mēru" (no vērtējumu sniegušajiem uzņēmējiem pozitīvi to vērtējuši 99%), pasākums "Gada balva uzņēmējdarbībā" (97%), konference "Māksla būt uzņēmējam" (97%), ikmēneša jaunumu izsūtne uzņēmējiem (92%), pasākums "Saimnieku brokastis" (91%), informācija interneta lapās un sociālajos tīklos (89%), prototipēšanas un koprades darbnīca "DARE" (89%), atbalsta programma uzņēmējiem "ZĪLE" (84%) un uzņēmējspējas veicināšanas programmas jauniešiem, piemēram, "VIPs" (83%).

Lai gan arī šo aktivitāšu un pasākumu vērtējums ir lielākoties pozitīvs, no vērtējumu sniegušajiem uzņēmējiem visvairāk negatīvā vērtējuma (viduvēji un vāji) tie snieguši par šādām Valmieras Attīstības aģentūras aktivitātēm un pasākumiem: atbalsts finanšu instrumentu identificēšanai (no vērtējumu sniegušajiem uzņēmējiem viduvēji vai vāji to vērtējuši 28%), atbalsts uzņēmuma digitalizācijai (24%), apmācību iespējas digitalizācijas jomā (21%) un karjeras atbalsta pasākumi jauniešiem (21%).

Nozīmīgu informāciju par uzņēmēju iesaistes un informētības līmeni par konkrētām aktivitātēm un pakalpojumiem atspoguļo arī atbildes "Nav viedokļa". Visvairāk uzņēmēju varējuši novērtēt informāciju interneta lapās un sociālajos tīklos (tikai 18% nav viedokļa), ikmēneša jaunumu izsūtne uzņēmējiem (18% nav viedokļa), pasākumu "Pēcpusdiena ar mēru" (26% nav viedokļa) un pasākumu "Gada balva uzņēmējdarbībā" (27% nav viedokļa).

Vismazāk uzņēmēju varējuši novērtēt karjeras atbalsta pasākumus jauniešiem (72% nav viedokļa), pasākumu "Saimnieku brokastis" (71% nav viedokļa), uzņēmējspējas veicināšanas programmas jauniešiem, piemēram, "VIPs" (70% nav viedokļa) un atbalstu finanšu instrumentu identificēšanai (70% nav viedokļa).

Valmieras Attīstības aģentūras aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums

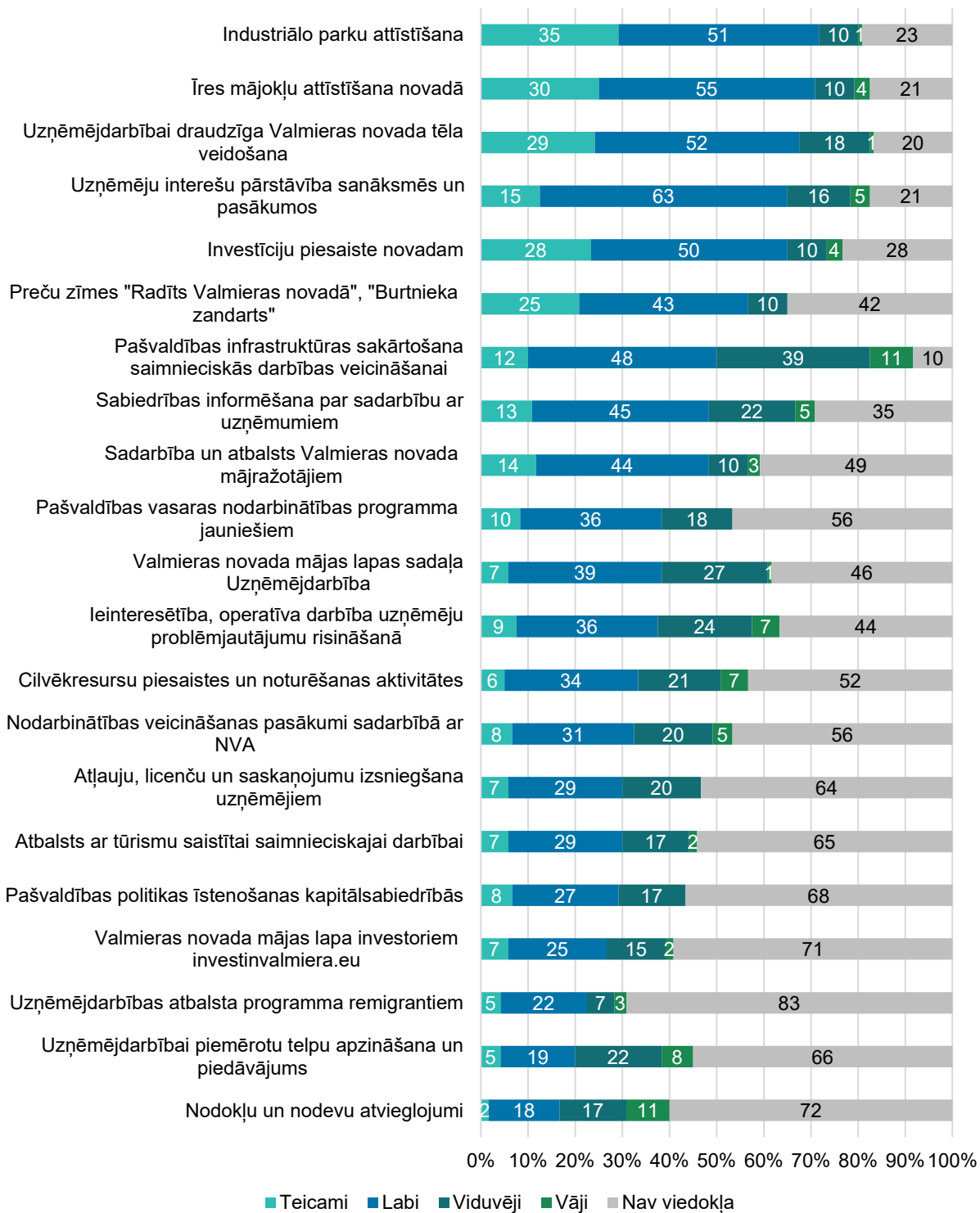

21. attēls. Valmieras Attīstības aģentūras aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums.

7.2. Valmieras novada pašvaldības aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums

Pašvaldībai ir būtiska loma uzņēmējdarbības vides attīstībā. Tiek īstenoti projekti, kas veicina ilgtspējīgu izaugsmi un investīciju piesaisti. Regulāri tiek piesaistīts ārējais finansējums infrastruktūras un uzņēmējdarbības attīstībai. Īpaša uzmanība pievērsta industriālo teritoriju sakārtošanai un izveidei – attīstīti ceļi, inženierkomunikācijas un zaļā infrastruktūra, radot piemērotus apstākļus jaunu ražošanas uzņēmumu izveidei un esošo uzņēmumu attīstībai. Būtiska loma ir mazo ražotāju atbalstam, piemēram, preču zīme "Radīts Valmieras novadā" palīdz izcelt vietējo uzņēmumu ražojumus un veicina to atpazīstamību novadā un ārpus tā.

Valmieras novada pašvaldības aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums

22. attēls. Valmieras novada pašvaldības aktivitāšu un pakalpojumu novērtējums.

Analizējot aktivitātes un pasākumus, kurus uzņēmēji vērtējuši, liekot atzīmi teicami, labi, viduvēji vai vāji, vispozitīvāk (teicami un labi) novērtētas šādas Valmieras novada pašvaldības aktivitātes un pakalpojumi: industriālo parku attīstīšana (no vērtējumu sniegušajiem uzņēmējiem pozitīvi to vērtējuši 89%), preču zīmes "Radīts Valmieras novadā", "Burtnieka zandarts" (87%), Īres mājokļu attīstīšana novadā (86%), investīciju piesaiste novadam (85%), sadarbība un atbalsts Valmieras novada mājražotājiem (82%), uzņēmējdarbībai draudzīga Valmieras novada tēla veidošana (81%), uzņēmēju interešu pārstāvība sanāsmēs un pasākumos (79%), uzņēmējdarbības atbalsta programma remigrantiem (73%), pašvaldības vasaras nodarbinātības programma jauniešiem (72%), sabiedrības informēšana par sadarbību ar uzņēmumiem (68%), pašvaldības politikas īstenošanas kapitālsabiedrībās (67%) un atbalsts ar tūrisma saistītai saimnieciskajai darbībai (65%).

Lai gan arī šo aktivitāšu un pasākumu vērtējums ir lielākoties pozitīvs, no vērtējumu sniegušajiem uzņēmējiem visvairāk negatīvā vērtējuma (viduvēji un vāji) tie snieguši par šādām Valmieras novada pašvaldības aktivitātēm un pasākumiem: nodokļu un nodevu atvieglojumi (no vērtējumu sniegušajiem uzņēmējiem viduvēji vai vāji to vērtējuši 58%), uzņēmējdarbībai piemērotu telpu apzināšana un piedāvājums (56%), pašvaldības infrastruktūras sakārtošana saimnieciskās darbības veicināšanai (45%), ieinteresētība, operatīva darbība uzņēmēju problēmjautājumu risināšanā (41%), cilvēkresursu piesaistes un noturēšanas aktivitātes (41%).

Nozīmīgu informāciju par uzņēmēju iesaistes un informētības līmeni par konkrētām aktivitātēm un pakalpojumiem atspoguļo arī atbildes "Nav viedokļa". Visvairāk uzņēmēju varējuši novērtēt pašvaldības infrastruktūras sakārtošanu saimnieciskās darbības veicināšanai (tikai 8% nav viedokļa), uzņēmējdarbībai draudzīga Valmieras novada tēla veidošana (17% nav viedokļa), uzņēmēju interešu pārstāvību sanāsmēs un pasākumos (18% nav viedokļa), Īres mājokļu attīstīšanu novadā (18% nav viedokļa) un industriālo parku attīstīšanu (19% nav viedokļa).

Vismazāk uzņēmēju varējuši novērtēt uzņēmējdarbības atbalsta programmu remigrantiem (69% nav viedokļa), nodokļu un nodevu atvieglojumus (60% nav viedokļa), Valmieras novada mājas lapu investoriem investinvalmiera.eu (59% nav viedokļa), pašvaldības politikas īstenošanas kapitālsabiedrībās (57% nav viedokļa), uzņēmējdarbībai piemērotu telpu apzināšanu un piedāvājumu (55% nav viedokļa), atbalstu ar tūrisma saistītai saimnieciskajai darbībai (54% nav viedokļa) un atļauju, licenču un saskaņojumu izsniegšanu uzņēmējiem (53% nav viedokļa).

7.3. Uzņēmēju ierosinājumi uzņēmējdarbības atbalstam un vides veicināšanai

Uzņēmēju ierosinājumi balstās praktiskā pieredzē un ikdienas darbības realitātē, tādējādi sniedzot pašvaldībai un biznesa atbalsta organizācijām precīzu ieskatu uzņēmējdarbības vides stiprajās un vājajās pusēs. Šāda atgriezeniskā saite veicina datus un pierādījumus balstītu lēmumu pieņemšanu, stiprina savstarpējo uzticēšanos un ļauj veidot mērķtiecīgu un efektīvu attīstības un atbalsta politiku un piedāvājumu.

Pētījumā saņemtie uzņēmēju priekšlikumi kopumā norāda uz nepieciešamību pāriet no vispārīga atbalsta uz segmentētu un personalizētu pieeju, stiprināt komunikācijas un informācijas kvalitāti, risināt infrastruktūras un mājokļu jautājumus kā konkurētspējas faktoru, nodrošināt praktisku, ne tikai informatīvu atbalstu mazajiem uzņēmējiem un attīstīt ilgtspējīgu un starptautiski orientētu uzņēmējdarbības vidi.

Pētījuma ietvaros uzņēmēji sniedza šādus konkrētus ierosinājumus:

1. Uzņēmējdarbības atbalsta sistēma un pārvaldība:

- Nodrošināt konsekventu un augstas intensitātes uzņēmējdarbības atbalsta pasākumu, iniciatīvu un pakalpojumu turpināšanu, tai skaitā īpaši lauku teritorijās;
- Ieviest strukturētu un personalizētu sadarbības modeli ar uzņēmējiem (regulāras individuālas tikšanās, klātienes vizītes uzņēmumos, t.sk. lielākajos uzņēmumos);
- Stiprināt neformālās tīklošanās un savstarpējās sadarbības formātus uzņēmēju vidū;
- Nodrošināt publiski pieejamu pašvaldības un biznesa atbalsta organizāciju attīstības plānu un stratēģisko redzējumu;
- Ieviest principu "viena kontaktpersona katram uzņēmumam", uzlabojot komunikācijas kvalitāti un operativitāti;
- Veicināt pašvaldības aktīvu iesaisti birokrātijas mazināšanā un uzņēmējdarbībai labvēlīgas nodokļu politikas pilnveides jautājumu aktualizēšanā valsts līmenī.

2. Atbalsts mikro, mazajiem uzņēmumiem un mājražotājiem:

- Mikro, mazajiem uzņēmumiem un mājražotājiem izstrādāt mērķētu atbalsta pieeju, kas balstīta šo grupu specifiskajās vajadzībās;
- Veicināt nodokļu atvieglojumu un elastīgāku regulējuma risinājumu pieejamību mazajiem uzņēmumiem;
- Nodrošināt pieejamas un piemērotas telpas ražošanai un pakalpojumu sniegšanai;
- Izveidot "radošo kvartālu" jeb "industriālo parku mazajiem" vai koplietošanas ražošanas telpu kompleksu mazajiem uzņēmējiem;
- Piedāvāt atbalstu projektu pieteikumu sagatavošanā un finansējuma piesaistē;
- Uzlabot informācijas pieejamību un nodrošināt skaidru komunikāciju par atbalsta iespējām;
- Nodrošināt finansiālus atvieglojumus dalībai tirdziņos un izstādēs;
- Veicināt mājražotāju un mazo uzņēmumu iesaisti kopīgu tūrisma produktu izstrādē;
- Stiprināt vietējo piegādātāju izmantošanu pašvaldības un uzņēmumu iepirkumos, veicinot lokālo ekonomiku ("Atbalsti savējo" princips);
- Organizēt mērķētas apmācības mārketingā, digitālajā komunikācijā, SEO un pārdošanas prasmēs.

3. Infrastruktūras un industriālās vides attīstība:

- Attīstīt uzņēmējdarbībai nepieciešamo tehnisko infrastruktūru (t.sk. notekūdeņu sistēmas pārtikas ražotājiem);
- Veicināt pāreju uz centralizētu siltumapgādi, izbūvējot pilsētas siltumtrases;
- Paplašināt elektrozlādes punktu pieejamību;
- Pielāgot sabiedriskā transporta maršrūtus industriālajiem rajoniem un vietām, kur koncentrējas uzņēmumi;
- Attīstīt Valmieras dzelzceļa staciju kā tūristiem draudzīgu un informatīvi pieejamu infrastruktūras objektu.

4. Digitalizācija un inovācijas

- Organizēt digitālās prasības, digitālās transformācijas un mākslīga intelekta apmācības uzņēmējiem un uzņēmumu darbiniekiem;
- Izveidot vienotu digitalizācijas centru kā koordinētu atbalsta platformu uzņēmumu digitālajai attīstībai;
- Attīstīt digitālu platformu novada uzņēmēju savstarpējai saziņai, informācijas apmaiņai un sadarbības veicināšanai;

- Nodrošināt konsultācijas par tehnoloģiju ieviešanu;
 - Popularizēt ES digitalizācijas projektu iespējas.
5. Cilvēkkapitāls, mājokļi un talantu piesaiste:
- Nodrošināt dienesta dzīvokļus sezonas darbiniekiem;
 - Attīstīt pieejamus mājokļu risinājumus speciālistu piesaistei (t.sk. īres namus);
 - Nodrošināt privātmāju apbūves zemes gabalus ar pašvaldības komunikācijām;
 - Izstrādāt mērķtiecīgus talantu piesaistes un noturēšanas mehānismus, t.sk. atbalstu talantu loģistikā;
 - Izvērtēt iespēju noteikt prioritāti bērnudārzu rindās ģimenēm, kur vismaz viens no vecākiem ir nodarbināts novadā.
6. Uzņēmumu atpazīstamība un vietējās identitātes stiprināšana:
- Sistemātiski veicināt novada uzņēmumu atpazīstamību dažādos komunikācijas kanālos;
 - Attīstīt video podkāstu un citus mūsdienīgus formātus uzņēmumu popularizēšanai;
 - Veicināt sabiedrības izpratni par uzņēmējdarbības nozīmi vietējās ekonomikas attīstībā;
 - Turpināt atzinības un godināšanas mehānismus (piemēram, gada balvu uzņēmējdarbībā). Nominācijā “Gada ilgtspēja” iekļaut arī bioloģiskos lauksaimniekus;
7. Finansējuma pieejamība un uzņēmumu attīstības instrumenti:
- Paplašināt vietējo atbalsta instrumentu klāstu, piedāvājot papildu atbalsta programmas līdztekus esošajiem mehānismiem, īpaši jaunajiem uzņēmumiem;
 - Nodrošināt regulāru informatīvo pasākumu ciklu par valsts un ES finansējuma iespējām;
 - Attīstīt eksportu veicinošus instrumentus un starptautiskā tirgus konsultācijas;
 - Izveidot praktisku atbalstu uzņēmumu internacionalizācijai.
8. Ilgtspēja un zaļā kursa ieviešana:
- Praktiski integrēt zaļā kursa principus uzņēmējdarbības politikā;
 - Paplašināt BIO atkritumu infrastruktūru uzņēmumiem;
 - Atbalstīt bioloģiskās lauksaimniecības saimniecības;
 - Veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu uzņēmumos.
9. Tūrisms, vietas identitāte un pārrobežu sadarbība:
- Attīstīt tirgu kā ekonomisku un kultūras centru;
 - Izveidot un popularizēt tūrisma maršrutu Rīga–Valmiera–Tartu;
 - Attīstīt sezonālās tūrisma pakotnes (īpaši ziemas periodā);
 - Veicināt pārrobežu sadarbību ar Igauniju (pierobežas tirgi, kopīgi pasākumi, valodas apmācības);
 - Attīstīt nišas tūrisma pakalpojumus (piemēram, zirgu transports “zaļajos dzelzceļos”).

8. Noslēgums

Pētījuma noslēguma sadaļa apkopo galvenos secinājumus par Valmieras novada uzņēmējdarbības vidi un definē attīstības prioritātes nākamajam plānošanas periodam. Analīze apliecina, ka novadā pastāv stabils uzņēmējdarbības pamats un augsts attīstības potenciāls, tomēr konkurētspējas stiprināšanai nepieciešama mērķtiecīga rīcība eksporta veicināšanā, digitalizācijā, cilvēkkapitāla attīstībā un projektu finansējuma piesaistes kapacitātes stiprināšanā. Noslēgumā formulētās rekomendācijas kalpo kā stratēģisks ietvars koordinētai un uz rezultātu vērstai uzņēmējdarbības atbalsta politikas un pasākumu īstenošanai 2026.–2030. gadā.

8.1. Galvenie secinājumi

1. Eksporta potenciāls netiek pilnībā izmantots.
Lai gan 37% aptaujāto uzņēmumu eksportē, vairākums joprojām fokusējas uz vietējo tirgu, īpaši mikro un mazie uzņēmumi. Ražošanas un tirdzniecības nozarēs eksports ir attīstīts, taču pastāv potenciāls paplašināt eksportējošo uzņēmumu loku.
2. Uzņēmumu interese par projektu finansējumu ir augsta, bet iesaiste – nepietiekama.
58% uzņēmumu ES fondu finansējuma piesaisti uzskata par aktuālu, savukārt tikai neliela daļa faktiski ir iesaistījušies projektos. Tas liecina par nepieciešamību pēc praktiska atbalsta un kapacitātes stiprināšanas.
3. Digitalizācija, automatizācija un ilgtspēja ir horizontālas prioritātes visās nozarēs.
Visbiežāk minētās uzņēmumiem nepieciešamo un interesējošo ES projektu tēmas ir digitālā transformācija un tehnoloģiskā attīstība, kam seko zaļā enerģija un aprites ekonomika. Uzņēmumi sagaida mērķētu un strukturētu atbalstu šajās jomās.
4. Sadarbība ar izglītības iestādēm ir ar augstu potenciālu, taču nav sistemātiska.
Puse uzņēmumu ir gatavi ciešākai sadarbībai ar izglītības iestādēm, kamēr ar tām jau sadarbojas tikai piektdaļa. Iesaiste ir nepietiekoša, jo sadarbības mehānismi nav pietiekami koordinēti.
5. Atbalsta aktivitātes tiek vērtētas pozitīvi, bet vērojama informētības plaisa.
Vērojams, ka uzņēmējiem trūkst informācijas par pieejamiem atbalsta mehānismiem, uzņēmējdarbības atbalsta un vides veicināšanas aktivitātēm un pakalpojumiem, kas norāda uz to nepietiekošu vai neefektīvu komunikāciju.
6. Mikro un mazie uzņēmumi sagaida praktisku, personalizētu atbalstu.
Īpaši aktuālas tēmas ir projektu sagatavošana, mārketinga, eksports, digitalizācija un telpu pieejamība.

8.2. Rekomendācijas uzņēmējdarbības atbalsta un uzņēmējdarbības vides veicināšanai Valmieras novadā 2026. – 2030. gadam

1. Eksporta veicināšana un internacionalizācija:
 - Organizēt tematiskus pasākumus par konkrētiem tirgiem un eksportspējas attīstību (sadarbībā ar LTRK, LIAA);
 - Atbalsta programmā “ZĪLE” un citos atbalsta instrumentos integrēt eksportspējas komponenti;
 - Nodrošināt regulāru informāciju par starptautiskā finansējuma un atbalsta iespējām;
 - Attīstīt uzņēmēju savstarpējo pieredzes apmaiņu par eksporta tirgiem, piemēram, kā vietēja līmeņa eksporta mentoringa programmu.

2. Projektu finansējuma piesaistes kapacitātes stiprināšana:
 - Nodrošināt praktisku atbalstu projektu pieteikumu sagatavošanā (individuālas konsultācijas, darbnīcas);
 - Attīstīt “projektu inkubācijas” pieeju mikro un mazajiem uzņēmumiem;
 - Proaktīvi identificēt uzņēmumus ar potenciālu dalībai projektos un iesaistīt tos kā partnerus vai gala labuma guvējus jaunos projektos.
3. Digitalizācijas un inovāciju atbalsts:
 - Izveidot vienotu digitalizācijas atbalsta punktu / centru uzņēmējiem;
 - Organizēt mērķētas apmācības par AI, automatizāciju, e-komerciju un produktivitātes rīkiem;
 - Nodrošināt konsultācijas par tehnoloģiju ieviešanu un finansējuma iespējām;
 - Veidot uzņēmēju kopienas un pieredzes apmaiņas formātus par digitālajiem risinājumiem un digitālās transformācijas pieredzi.
4. Sadarbības ar izglītības iestādēm koordinācija:
 - Izveidot strukturētu sadarbības platformu uzņēmumu un izglītības iestāžu sadarbības nodrošināšanai;
 - Veikt regulāru darba tirgus vajadzību analīzi un informēt izglītības iestādes;
 - Popularizēt uzņēmumu un izglītības iestāžu sadarbības veiksmes stāstus;
 - Izveidot Valmieras novada mūžizglītības platformu tās pieejamības veicināšanai;
 - Valmieras novada karjeras attīstības atbalsta centra izveide.
5. Personalizēta pieeja un segmentēts atbalsts:
 - Diferencēt pasākumus pēc uzņēmuma lieluma un attīstības stadijas;
 - Stiprināt klātienē vizītes un individuālas tikšanās ar uzņēmumiem;
 - Attīstīt neformālas tīklošanās iniciatīvas (piemēram, nozares tikšanās).
6. Komunikācijas un informētības uzlabošana:
 - Vienkāršot un strukturēt informāciju par atbalsta instrumentiem, aktivitātēm, pakalpojumiem;
 - Attīstīt mērķētu komunikāciju, tai skaitā turpināt jaunumu izsūtni.
7. Ilgtspēja un zaļā transformācija:
 - Integrēt ilgtspējas komponenti atbalsta programmās;
 - Attīstīt apmācības par aprites ekonomiku un zaļo enerģiju;
 - Iesaistīt uzņēmumus starptautiskos ilgtspējas un aprites ekonomikas projektos.